ШОНЛИ ЮБИЛЕЙНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

11-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 88 (2636).

6 май

ЧОРШАНБА

1964 йил.

БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

АЗИЗ ЎРТОҚЛАР!

РЕСПУБЛИКАНИНГ БАЙРАМИ — ҲАР БИР ОИЛАНИНГ БАЙРАМИДИР. БИНОБАРИН, ҲАР БИР КИШИ СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ БОЙЛИКЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ УЧУН, УЛУҒ СОЦИАЛИСТИК ВАТАНИМИЗНИНГ РАВНАҚИ УЧУН КУРАШГА ҚЎШАЁТГАН ЎЗ ҲИССАСИДАН НЕЧОҒЛИҚ ЧУҚУР ҚОНИҚИШ ҲОСИЛ ҚИЛСА, БАЙРАМИМИЗ ШУ ҚАДАР ҚУВОНЧЛИ, ШУ ҚАДАР ТАНТАНАВОР ЎТАДИ. МЕҲНАТДАГИ ҒАЙРАТИНГИЗНИ БИР ЛАҲЗА ҲАМ СУСАЙТИРМАНГИЗ, БУТУН КУЧ-ҚУВВАТИНГИЗНИ, БУТУН ИЖОДИЙ ҒАЙРАТИНГИЗНИ, БУТУН БИЛИМЛАРИНГИЗНИ, ҚАЛБЛАРИНГИЗНИНГ БУТУН ҚЎРИНИ РЕСПУБЛИКА ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ ҚИРҚ ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА ОЛИНГАН МАЖБУРИЯТЛАРНИ МУДДАТИДАН ОЛДИН БАЖАРИШГА, ЮБИЛЕЙНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШГА САРФЛАНГИЗ!

БУТУН КУЧ ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ҚИРҚ ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА ОЛИНГАН МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШГА!

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг саноат, қурилиш, транспорт, алоқа ва савдо корхоналарининг ҳамма ишчиларига, барча колхозчиларига, совхоз ишчиларига, қишлоқ хўжалик мутахассисларига, фан, техника, маданият, халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш соҳасидаги ҳамма арбобларига, республиканинг барча меҳнаткашларига

МУРОЖААТИ

Азиз ўртоқлар!

Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари 1964 йил 20 октябрда шонли кунни — Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ва Ўзбекистон Коммунистик партияси ташкил топган куннинг қирқ йиллигини нишонлайдилар. Бу шонли юбилей — фақат ўзбек халқининггина эмас, балки улуғ Совет Иттифоқидаги ҳамма халқларнинг ҳам катта ва шодиёна байрамидир.

Бузилмас дўстлик ва қардошлик иплари билан боғланган совет социалистик миллатларнинг бутун буюк оиласи шу куни бизлар билан бирга байрам дастурхони атрофига тўпланади.

Совет Ўзбекистони ўзининг қирқ йиллик юбилейини ижодий кучлари тўла барқ уриб яшнаган бир вазиятда кутиб олмоқда. Қардош халқларнинг аҳил оиласида яшаётган элимиз Совет ҳокимияти йиллари мобайнида, оғамиз улуғ рус халқининг ва бошқа совет халқларининг беғараз ёрдами ва мададкорлиги билан мисли кўрилмаган даражада ўзгариб кетди, қолоқликдан тараққиётга девкор қадамлар билан сакраб ўтди, экономика ва маданиятни ривожлантириш соҳасида жаҳонни қойил қолдирган ютуқларга эришди.

Республикамиз қиёфасига назар ташласак, ҳамма жойда қувончли ўзгаришлар рўй берганини кўрамиз. Ўтмишдаги харобалар ўрнида замонавий саноат корхоналари, чаманзор, гўзал проспектлари ва боғлари, маданият саройлари, мактаблари, кинотеатрлари бўлган йирик индустриал марказлар қад кўтарди. Қадимий лекин абадий навқирон шаҳарларимизнинг кўркига кўрк, бўйига бўй қўшилди, чегаралари кенгайиб кетди. Илгари зулмат ҳукм сурган жойларда ҳозир Фарҳод ва Оҳангарон, Тошкент ва Навоий, Фарғона ва Тахиатош, Чирчиқ, каскади ва бошқа электростанцияларнинг чироқлари ёрқин нур сочиб турибди. Бу электростанциялар завод ва фабрикаларни ҳаракатга келтирмоқда, одамларга нур ва иссиқлик бермоқда.

Ўзбекистон ерининг қиёфаси таниб бўлмайдиган даражада ўзгарди. Ўтмишда қақраб ётган чўл-биёбонлар ўрнида энди гулистон воҳалар бунёдга келди, бу воҳаларда аҳоли яшайдиган обод уй-жойлар қад кўтарди. Жазирамада жингиртоб бўлган ва ташналикдан қақшаб ётган ерларда эндиликда инсон қўли билан денгизлар, анҳорлар ва коллекторлар барпо этиляпти, йирик ирригация иншоотларининг катта тармоғи вужудга келди. Ана шу иншоотлар бўм-бўш ётган неча юз минг гектар ерларнинг ташналигини қондирмоқда, бу ерлардан ҳосил олинмоқда.

Бутун Ўзбекистон тубдан ўзгариб кетди. Утмишда омоч билан кетмондан бошқа нарсани кўрмаган жаҳолат ҳукм сурган ва қолоқ ўлка энди индустрияси қудратли, социалистик қишлоқ хўжалиги ғоят ривож топган, фан ва маданият тараққий этган илғор республикага айланди.

Революцияга қадар ўтмишда Ўзбекистонда аслида саноат йўқ эди, ҳозир Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқаришининг 100 дан ортиқ тармоғи, мингдан кўп йирик корхона бор. Республикада замонавий индустриянинг ҳамма тармоқлари кенг ривож топди.

Гуркираб ривожланаётган газ саноати республиканинг ифтихоридир. Ўзбекистон ерлари бағрида асрлар бўйи ҳаракатсиз хазина бўлиб ётган табиий газнинг ғоят катта запаслари партия иродаси, халқнинг куч-ғайрати билан совет кишисига хизмат қилдирила бошланди. Бухоро билан Урал ўртасида барпо этилган йирик газ дарёсини жаҳон ҳали кўрган эмас. Ер юзида энг катта ҳисобланган бу газ қувурининг пўлат шахобчалари ўзбек халқининг ўз оғаси улуғ рус халқи билан муқаддас дўстлигини янада кўпроқ мустаҳкамлади, уларнинг қалбларини янада кўпроқ яқинлаштирди.

Бизда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш мисли кўрилмаган суръатлар билан ўсмоқда. Ишлаб чиқарилган саноат маҳсулоти революциядан аввалги даврдагига нисбатан 24 баравардан зиёд, ҳосил қилинган электр энергияси эса икки минг мартадан зиёд кўпайди. Илгари ҳатто михни ҳам узоқ жойлардан келтириб юрган Ўзбекистон ҳозир ўз маҳсулотини жаҳондаги 58 мамлакатга экспорт қилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида ажойиб ўзгаришлар рўй берди. Ўзбек қишлоғининг қиёфаси ва деҳқонларимизнинг бутун турмуш шароити тамомила ўзгариб кетди. Майда, тарқоқ ва қашшоқ деҳқон хўжаликлари ўрнида замонавий техника билан қуролланган, кўп тармоқли йирик колхоз ва совхозлар барпо этилди.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Ўзбекистон мамлакатнинг асосий пахта базаси, пилла, каноп, қоракўлтери ҳамда бошқа деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотларини етиштириб берувчи йирик ўлка бўлиб қолди. Бизда пахта етиштириш 1913 йилдагига нисбатан 7 баравар, пилла етиштириш қарийб 4.5 баравар кўпайди.

Республикада ғоят катта маданий революция амалга оширилди. Бизда умумий таълим мактаблари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, фан ва маданият муассасаларининг кенг шохобчаси барпо этилганлиги, адабиёт ва санъат барқ уриб яшнаётганлиги, халқ хўжалигининг турли тармоқларида мутахассисларнинг кўп минг кишилик армияси ўсиб етишганлиги — совет тузумининг ғоят катта ғалабасидир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинча доно миллий сиёсати тантана қилганлиги, барча совет халқлари ва, аввало, улуғ рус халқи қардошларча ёрдам бериб келаётганлиги туфайли ана шу жаҳоншумул-тарихий муваффақиятларга эришилди.

Ўтган қирқ йил ичида Ўзбекистон меҳнаткашлари қўлга киритган ғалабалар барча совет кишиларини қувонтирмоқда, ҳар бир кишининг қалбини қудратли Ватанимиз билан, бизни коммунизм йўлидан шаҳдам бошлаб бораётган ленинчи партиямиз билан, ғоят фахрланиш туйғуси билан тўлдирмоқда.

Истиқболимиз эса нақадар порлоқ ва қувончли! Истиқболимиз юрагимизга илҳом солмоқда, меҳнатда янги шижоаткорликларга чорламоқда. Лекин бу истиқболни жонли ҳақиқатга айлантирмоқ учун сабот-матонат билан кўп ишлаш керак.

Бу йил Ўзбекистон учун айниқса масъулиятли йилдир. Мана шу юбилей йилида республиканинг қирқ йил ичида босиб ўтган йўлига якун ясалади. Бинобарин, бизнинг бурчимиз — юбилей йилини янги шонли ишлар билан нишонлаб, севикли социалистик Ватанимизни хурсанд қилиш учун коммунистик қурилишнинг ҳамма фронтларида катта-катта зафарларни қўлга киритишдир.

Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа органлари ходимлари олдида зўр ва масъулиятли вазифалар турибди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети сизларни 1964 юбилей йилида олган социалистик мажбуриятларингизни шараф билан бажаришга чақирадилар.

Ўзбекистон химиклари ва химия корхоналарининг бинокорлари! Бу йил сизлар КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг тарихий қарорларини бажариш ишига каттагина ҳисса қўшмоғингиз, республикада улкан химияни барпо этиш йўлида олға қараб зўр қадам ташламоғингиз керак. Сизларнинг бурчингиз — минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни 1800 минг тоннага, олтингугурт кислотаси ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, бошқа химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш; Фарғона азотли ўғитлар заводида аммиак ва эддотал дефолианти ишлаб чиқарувчи, Навоий химия комбинатида аммиак, азотли ўғитлар ва дефолиант ишлаб чиқарувчи, Самарқанд суперфосфат заводида олтингугурт кислотаси ва фосфорли ўғитлар ишлаб чиқарувчи қувватларни, Тошкент лак-бўёқлар заводида силикат ва сув эмульсияли бўёқлар ва эмаллар ишлаб чиқарувчи цехни, Чирчиқ электр химия комбинатида янги қувватларни белгиланган муддатида ишга туширишдан иборатдир.

Сизлар технологияни такомиллаштириш, ишлаб чиқариш процессларини интенсивлаш, янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш йўли билан 1964 йилги ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини муддатидан олдин адо этиш ҳамда пландан ташқари кўп миқдорда минерал ўғитлар, олтингугурт кислотаси ва бошқа химиявий маҳсулотлар тайёрлаб бериш ҳақида мажбурият олдингиз. Ўз ваъдангизнинг устидан чиқинг.

Энергетиклар ва энергетика объектларининг бинокорлари! Сизлар электр энергияси ишлаб чиқаришни 9,3 миллиард киловатт-соатга етказмоғингиз, тепловой электростанцияларнинг қувватларини 312 минг киловатт оширмоғингиз, шу жумладан Тошкент ГРЭСида 150 минг киловатт қувватга эга бўлган иккинчи блокни ва Навоий ГРЭСида ҳам худди ана шунча қувватга эга бўлган агрегатни ишга туширмоғингиз керак. Халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантиришдаги муваффақият ана шу вазифаларнинг ўз вақтида бажарилишига боғлиқ эканини унутмангиз. Ўз мажбуриятларингизни муваффақиятли бажариш учун зўр бериб курашингиз!

Химия саноатини жадал ривожлантириш манфаатлари, республиканинг ёқилғига ўсиб бораётган эҳтиёжлари ва индустриал Уралга тўхтовсиз равишда газ бериб туриш зарурияти қувватларни узлуксиз равишда ошириб боришни ҳамда нефть, газ ва кўмир чиқаришни интенсивлашни сиз, ёқилғи саноати ходимларидан қатъият билан талаб қилмоқда. Сизлар табиий газ чиқаришни 15 миллиард кубометрга, нефть ва газ топиш мақсадида чуқур қудуқлар пармалаш ҳажмини 240 минг метрга етказиш; нефтни қайта ишлайдиган, мойлар, парафин, электрод кокси ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган қўшимча қувватларни ишга солиш; кўмир чиқаришни кўпайтириш мажбуриятини олгансиз. Ўз ваъдангизга вафо қилинг!

Машинасозлик саноатининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва конструкторлари! Саноат ва қишлоқ хўжалигида техника тараққиётини янада жадаллаштириш соҳасидаги вазифаларнинг ҳал қилиниши сизларнинг анча мукаммал машина ва ускуналар яратиш борасида сарфлайдиган куч-ғайратларингизга боғлиқдир. Сизлар бу йил 7.425 та пахта териш машинаси, пахтани коп-қанорсиз ташийдиган 26,5 мингта прицеп, 3 мингта кўрак териш агрегати, 6.625 та сеялка, 13 мингта культиватор ишлаб чиқаришга аҳд қилгансиз. Сизлар тракторлар, автомобиллар, барча қишлоқ хўжалик машиналари учун запас қисмлар тайёрлаб бериш планини муддатидан олдин бажариш; химия ускуналари, пахта териш машиналари, кучли трансформаторлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи янги қувватларни ишга солиш; машинасозликда ишлатиладиган полимер материаллар ҳажмини 8.350 тоннага етказиш ҳақида мажбурият олгансиз. Шу мажбуриятларни муваффақиятли бажариш — сизларнинг ғоят шарафли ишингиздир!

Кон-руда саноати, қора ва рангли металлургия меҳнаткашлари! Сизларнинг вазифангиз — янги ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ишга тушириш ва ўзлаштириб олиш, қатламларнинг устини очиш ва конлардаги тайёргарлик ишлари ҳажмини бажариш, рангли ва қора металлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, бундай корхоналарнинг химия саноати билан кооперативлашиб ишлашини бутун чоралар билан ривожлантиришдан иборат. Ҳеч шубҳа йўқки, кончиларимиз ва металлургларимиз ўз бурчларини шараф билан адо этадилар.

Сиз, радио электротехника саноати ходимлари, республика индустриясидаги энг кенжа ва истиқболли тармоқнинг вакиллари ҳисобланасиз. Халқ хўжалиги сизларнинг тобора кўп миқдорда электр аппаратлар, кабель буюмлари, приборлар, автоматлаштириш воситалари ва бошқа энг янги маҳсулотлар тайёрлаб беришингизга мунтазирдир. Ўз олдингизга қўйилган юксак вазифаларга муносиб даражада ишлангиз!

Бинокор ўртоқлар, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустриясининг меҳнаткашлари, сизларнинг олдингизда айниқса катта вазифалар турибди. Сизлар республика ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантириш учун, шаҳар ва қишлоқларимизни гуллатиб-яшнатиш учун олиб борилаётган курашнинг олдинги сафида турибсизлар. Ана шу фахрли вазифага лойиқ бўлингиз! Бу йил йиғма темир-бетон тайёрлашни 1.286 минг кубометрга ва цемент ишлаб чиқаришни 2.350 минг тоннага етказиш; 132 минг кубометр темир-бетон ва 1.100 минг кубометр норуда бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи қўшимча қувватларни ишга солиш; Оҳангарондаги бинокорлик материаллари ва пластмасса буюмлар заводининг биринчи навбатини, Оҳангарондаги уйсозлик анжомлари заводини ва бошқа корхоналарни фойдаланишга топшириш ҳақида олган мажбуриятларингизни шараф билан адо этмоқ учун ҳамма чораларни кўрингиз! Барча ишлаб чиқариш қувватлари, сув хўжалиги иншоотлари, уй-жойлар, маданий-маиший объектларнинг ўз вақтида фойдаланишга топширилишини таъминлаш, бино ва иншоотларни тез, мустаҳкам, арзон ва чиройли қилиб қуриш —бинокорларнинг муқаддас бурчидир!

Енгил ва озиқ-овқат саноати ходимлари! Сизларнинг ишингиз аҳолининг кенг истеъмол товарларига ўсиб бораётган талабини қондириш билан бевосита боғланган. Сизлар ип ва шойи газламалар, трикотаж, кийим-кечак, пойафзал, ҳархил озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлаб беришни кўпайтириш юзасидан ўз зиммангизга юксак мажбуриятлар олдингиз. Шу мажбуриятларингизни бажарингиз! Фабрика маркасининг шуҳрати учун курашингиз, товарларнинг хилларини кўпайтирингиз, уларнинг таннархини камайтирингиз, фақат юқори сифатли, фақат пишиқ, фақат чиройли маҳсулотлар ишлаб чиқарингиз, токи меҳнаткашлар чин кўнгилдан сизларга: «раҳмат!» десинлар.

Сизлар, транспорт ва алоқа ходимлари, ниҳоятда муҳим соҳада меҳнат қилмоқдасиз. Халқ хўжалигининг томири, унинг ҳамма тармоқларини бир-бирига боғлаб турувчи ҳалқа сизларнинг қўлингиздадир Бинобарин, сизлар республикамиз жўшқин ҳаётининг бир меъёрида тепаётган томири билан ҳамиша ҳамнафас бўлмоғингиз керак. Темирйўлчиларимиз, автомобилчиларимиз, авиаторларимизнинг бурчи — ҳамма турдаги транспортнинг пухта, равон, авариясиз ишлашини таъминлаш, халқ хўжалиги юкларини ўз вақтида ташиб бериш, йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини оширишдан иборат. Янги автомобиль магистралларини тезроқ қуриш, тош йўллар тармоғини кенгайтириш ва яхшилаш — йўл ходимларининг фахрли вазифасидир. Алоқачиларнинг муқаддас бурчи — алоқа воситаларини муттасил такомиллаштириш, почта, телеграф, телефон станциялари ишини яхшилаш, республикадаги аҳоли яшовчи ҳамма пунктларни тезроқ радиолаштириб бўлиш, телевиденнени кенг ривожлантиришдан иборат.

Республика қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари, сизлар коммунистик қурилишнинг ҳал қилувчи соҳасида ишлаяпсизлар. Мана шу юбилей йилида сизларнинг олдингизда чинакам улуғвор вазифалар турибди. Бу вазифаларни амалга ошириш йўллари ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқларида, КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумларининг қарорларида аниқ белгилаб берилди. У ҳам бўлса — суғориш ишларини ривожлантириш, химиялаштириш ва комплекс механизациялаштириш асосида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашдан иборатдир.

Ўртоқ колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, механизаторлар, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари, ўтган йили сизлар меҳнатда ғоят катта ғалабани қўлга киритдингиз — пахта ҳамда бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятларингизни шараф билан адо этдингиз. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети сизларни мана шу юбилей йилида бу муваффақиятларни мустаҳкамлабгина қолмай тағин ҳам кўпроқ муваффақиятларни қўлга киритишга чақирадилар.

Пахта коммунизмнинг моддий техника базасини яратишга Ўзбекистоннинг қўшаётган асосий ҳиссаси бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолаверади. «Оқ олтин»ни кўпроқ етиштириш — бизнинг энг муҳим интернационал бурчимиздир. Шу бурчни тўла англаган республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил Ватанга кам деганда 3 миллион 600 минг тонна, шу жумладан Қорақалпоғистон АССР 225 минг тонна, Андижон области 785 минг тонна, Бухоро области 315 минг тонна, Қашқадарё области 180 минг тонна, Самарқанд области 345 минг тонна, Сурхондарё области 275 минг тонна, Сирдарё области 415 минг тонна, Тошкент области 315 минг тонна, Фарғона области 465 минг тонна, Хоразм области 300 минг тонна пахта бериш мажбуриятини ўз зиммаларига олдилар.

Бу йилги баҳор кеч келиб, қийинчиликлар туғдирди. Лекин бу қийинчиликлардан биз чўчимаслигимиз керак. Чунки ўтган йили ҳам баҳор бемашаққат бўлмаган эди. Жала ёғиши, дўл уриши ва сел келиши натижасида катта-катта майдонлардаги чигитни икки ва уч қайталаб эккан эдик. Бироқ, сиз, пахтакор ўртоқлар, руҳингизни туширмаган эдингиз. Табиий офатнинг даҳшатли кучларига тажрибангиз ва билимларингизни, ғалабага бўлган букилмас иродангизни қарама-қарши қўйиб, ана шу оғир ва шонли жангда ютиб чиққан эдингиз. Аввало, юксак даражадаги уюшқоқлигингиз, техникадан, минерал ўғитлардан тўлиқ фойдаланганлигингиз сизга кўмак берган эди. Бу йил ҳам ана шу тажрибани ўзингизга қурол қилиб олмоғингиз керак.

Қашқадарё, Самарқанд, Тошкент, Андижон, Фарғона Сирдарё ва Бухоро областларининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил баҳорда шароит ниҳоятда ноқулай келганлигини ҳисобга олиб ва мамлакатни пахта билан таъминлаш учун ғоят масъулиятли эканликларини чуқур англаб, қўшимча ер ресурсларини қидириб топишга ҳамда каттагина майдонларга пландан ташқари чигит экишга аҳд қилиб қўйдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети уларнинг бу ватанпарварлик ташаббусини астойдил қўллаб-қувватлайдилар ҳамда барча областларнинг пахтакорларини шу ташаббусга қўшилишга, пахта майдонларини анча кенгайтиришга чақирадилар. Ватан манфаатлари, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш манфаатлари шуни талаб қилмоқда.

Чигит экишни тезроқ тугаллаш, уни тез, қийғос ва соғлом ундириб олишга қаратилган ҳамма тадбирларни юксак агротехника савиясида ўтказиш учун ҳозир ҳар бир кундан, ҳар бир соатдан фойдаланиб қолиш жуда муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун етарли миқдорда тракторларимиз, сеялкаларимиз, культиваторларимиз ва бошқа машиналаримиз бор. Шу вазифани муваффақият билан ҳал қилишга қодир бўлган механизаторларимиз, фидокор ва омилкор пахтакорларимизнинг шавкатли армияси бор.

Бу йил донгдор механизаторлардан Турсуной Охунова, Валентин Тюпко ва Жавод Кўчиевларнинг тажрибасидан фойдаланиш асосида республикада уч мингдан ортиқ комплекс механизациялаштирилган пахтачилик бригадалари тузилди. Булар — меҳнат унумдорлигини ошириш, мўл ҳосил етиштириш, маҳсулот таннархини камайтириш учун курашда катта кучдир. Биз ана шу бригадаларнинг раҳбарларини ва аъзоларини мўл ва арзон пахта учун фидокорона кураш олиб боришда чинакам намуна кўрсатишга чақирамиз.

Биз шунга чуқур ишонамизки, сиз, шонли пахтакорларимиз юбилей йилини меҳнатда янги зафарлар билан нишонлайсиз, ўз сўзингизнинг устидан чиқасиз, Ватанга муносиб совға тайёрлайсиз.

Сиз, ғаллакорларимиз ҳам катта юриш бошладингиз. Сизлар бу йил давлатга 35,2 миллион пуд дон сотишдек юксак мажбурият олдингиз. Ҳар қайси областдаги ғаллакорлар ўзлари эгаллайдиган марраларни мўлжалга олиб қўйишди. Республика мажбуриятининг бажарилиши Қорақалпоғистон АССР 3,6 миллион, Андижон области 1,3, Бухоро области 0,5, Қашқадарё области 5,4, Самарқанд области 7,8, Сурхондарё области 2,5, Сирдарё области 7,3, Тошкент области 4,7, Фарғона области 1,0, Хоразм области 1,1 миллион пуд дон қўшади.

Дон экинларининг авжига қараганда, ҳосилнинг яхши бўлиши кутилмоқда. Бизнинг бурчимиз — ўрим-йиғим ишларига ҳозирдан бошлаб тўла тайёргарлик кўриш, комбайнларни, ғалла ўрувчи бошқа машиналарни, омборларни тайёр қилиб қўйиб, шу тариқа бутун ҳосилни сира нобуд қилмасдан ўз вақтида йиғиштириб, социалистик мажбуриятни муваффақият билан бажаришдан иборат.

Республикамизнинг комсомол ва ёшлари, бир йилда дон экинларидан икки марта ҳосил етиштириш, суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан 100 центнер дон олиш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтариб, сизлар шонли ватанпарварлик ташаббуси кўрсатдингиз. Ёш дўстларимиз, сизларнинг ташаббусингизни Никита Сергеевич Хрушчев қизғин маъқуллаганини доимо эсда тутингиз. Партияга берган сўзингизнинг устидан шараф билан чиқиш учун бутун куч-қувватингизни, бутун ёшлик ғайратингизни, билимларингизн сарфлангиз.

Республикамизда ҳосилдор ерларнинг шу қадар катта-катта массивлари борки, ҳали бу ерлар ўзини забт этадиган қаҳрамонларни кутиб, қақраб ётибди. Қўриқ ерларни ўзлаштирган қаҳрамонлар, миннатдорчилик сўзларимизни сизларга йўлламоқчимиз. Сизлар Мирзачўл билан Марказий Фарғонага жон киритдингиз. Сизлар Қарши чўлига ҳужум бошладингиз. Юбилей йилида янги ерларни ўзлаштириш юзасидан юксак мажбурият олдингиз. Шу мажбуриятингизни муваффақият билан бажаришингизни тилаймиз. Ҳеч шубҳа йўқки, янги ерларни ўзлаштираётган ҳамма ботирлар, қишлоқ ва сув хўжалигидаги ҳамма ходимлар суғориш ишларини янада ривожлантиришга, республика бойликларини тағин ҳам кўпайтиришга муносиб ҳисса қўшадилар.

Пиллачи ўртоқлар, республика юбилейига сизлардан муносиб армуғон кутаяпти. Кўкламги ноқулай шароит ишингизни бироз қийинлаштириб қўйди. Лекин ишончимиз комилки, сизлар пилла қуртини жадал усулда боқиб, қийинчиликларни муваффақият билан енгасиз ва Ватанга камида 16 минг тонна пилла берасиз.

Ўзбекистон—боғлар ва узумзорлар ўлкасидир. Бизнинг узумларимиздек ажойиб навлар ҳеч қаерда бўлмаса керак. Ўзбекистон соҳибкорларининг довруғи бутун мамлакатга ёйилган. Республика эҳтиёжларинигина эмас, балки Москва, Ленинград, Урал, Сибир меҳнаткашларини ҳам мева ва узум билан таъминлаш—сизларнинг шон-шараф ишингиздир, боғбон ва соҳибкор ўртоқлар!

Бу йил картошка билан сабзавот ўтган йилдагига нисбатан анча кўп майдонга экилди. Ана шу экинлар етиштиришни кескин кўпайтириш учун негиз солинди. Сабзавоткор ўртоқлар, бутун куч-қувватингизни, бутун тажрибангизни ишга солиб, камида 296 минг тонна картошка, 673 минг тонна сабзавот, 550 минг тонна полиз экинлари маҳсулотлари етиштириш тўғрисидаги ўз социалистик мажбуриятларингизни сўзсиз бажарингиз.

Сизларга мурожаат қиламиз, чорвадор ўртоқлар. Юбилей йилида гўшт, сут қоракўл тери, тухум етиштириш ва давлатга сотиш, чорва туёғини ва паррандалар сонини кўпайтириш юзасидан ўз зиммангизга юксак мажбуриятлар олдингиз. Бу мажбуриятларни бажармоқ учун конкрет ишлар қилмоқ керак. Шундай дейишимизга сабаб шуки, Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё ва Сирдарё областларидаги чорвадорларнинг сўзлари билан ишлари бир-бирига тўғри келмай қолди. Улар ўтган қишда чорва молларининг кўплаб нобуд бўлишига йўл қўйдилар. Бундай ҳол такрорланмаслиги керак. Чорвачиликдаги асосий вазифа — ихтисослаштиришни бутун чоралар билан авж олдириш, чорва моллар махсулдорлигини ошириш, мустаҳкам ем-хашак базаси яратишдир. Ёш молларни яхши парвариш қилиш йўли билан подани тўлдириш, туёқлар сонини мажбуриятда кўрсатилган даражага етказиш учун бутун куч-қувватингизни сарфлашингиз жуда зарур бўлиб қолди. Чорвадор ўртоқлар, шу нарса эсингизда бўлсинки, республика меҳнаткашларини гўшт, сут ва бошқа чорва маҳсулотлари билан таъминлаш бутунлай сизларнинг ишингизга боғлиқдир.

Партия, совет ва хўжалик органларининг раҳбарлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари! Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирингиз, коммунистик меҳнат ҳаракатини авж олдирингиз, новаторлар, рационализаторлар ва ихтирочиларнинг сафларини кўпайтирингиз, меҳнаткашларнинг маданий-маиший шароитини муттасил яхшилаб борингиз, моддий рағбатлантириш чораларини омилкорлик билан татбиқ этингиз, фойдаланилмаётган резервларни аниқлаб, ишга солиб юборишга, техника тараққиётини тезлаштиришга, қолоқ соҳаларни кўтаришга, ҳамма корхоналар ва хўжаликларнинг рентабеллигини оширишга, олинган мажбуриятларни бажариш учун курашга оммани сафарбар этингиз. Мана шу юбилей йилида бизда биронта ҳам қолоқ корхона, колхоз ва совхоз, биронта ҳам қолоқ цех, биронта ҳам қолоқ бригада ёки ферма бўлмаслиги керак.

Фан ва техника, адабиёт ва санъат арбоблари, маданият ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг ходимлари! Юбилей йилини олижаноб ижодий меҳнатингизда янги ютуқларга эришиш, илмий-техника тафаккурини янада ривожлантириш, билимнинг ҳамма соҳаларида муҳим кашфиётлар қилиш, коммунизм қурувчиларининг қаҳрамонона меҳнатини тараннум қилувчи ёрқин бадиий асарлар яратиш билан нишонлангиз, халқнинг маданиятини ошириш тўғрисида, совет кишиларининг сиҳат-саломатлигини сақлаш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилингиз!

Савдо, умумий овқатланиш, коммунал ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг ходимлари, сизларнинг зиммангизга масъулиятли ва фахрли вазифа юклатилган. Юзлаб чакана савдо ва умумий овқатланиш корхоналари, ўнлаб маиший комбинатлар очиш, Фарғона, Андижон, Наманганда янги универмагларни, Самарқандда иккита универмаг билан Тошкентда Марказий универмагни фойдаланишга топшириш тўғрисида бу йил яхшигина режаларни тузиб олдингиз. Шу режаларни кўзда тутилган муддатда бажаришга эришингиз, иш методларини зўр бериб такомиллаштирингиз, меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш маданиятини бутун чоралар билан оширингиз! Одамларга ҳам турмушда қулайлик, ҳам фароғат, ҳам ғоят унумли ишлаш учун имконият яратиб бераётганлигингизни эсда тутингиз!

Азиз ўртоқлар!

Республиканинг байрами — ҳар бир оиланинг байрамидир. Бинобарин, ҳар бир киши Совет Ўзбекистони бойликларини кўпайтириш учун, улуғ социалистик Ватанимизнинг равнақи учун курашга қўшаётган ўз ҳиссасидан нечоғлиқ чуқур қониқиш ҳосил қилса, байрамимиз шу қадар қувончли, шу қадар тантанавор ўтади. Меҳнатдаги ғайратингизни бир лаҳза ҳам сўсайтирмангиз, бутун куч-қувватингизни, бутун ижодий ғайратингизни, бутун билимларингизни, қалбларингизнинг бутун қўрини республика ва Ўзбекистон Компартиясининг қирқ йиллиги шарафига олинган мажбуриятларни муддатидан олдин бажаришга, юбилейни муносиб кутиб олишга сарфлангиз!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети чуқур ишонадиларки, юбилей йили республика меҳнаткашлари янги шонли ғалабаларга эришадиган йил бўлади. Ишчилар синфимиз, колхозчи деҳқонларимиз, интеллигенциямиз, шаҳар ва қишлоқларимиздаги ҳамма меҳнаткашлар бу йил коммунизм қурилиши ишига катта ҳисса қўшадилар, бунга сира шак-шубҳа йўқ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ХИТОЙ КОМПАРТИЯСИДАГИ ПАРТИЯ ТУРМУШИНИНГ БАЪЗИ ЖИҲАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА*)

ХИТОЙ КОМПАРТИЯСИ ЎЗ ИЧКИ СИЁСАТИНИ РЕВИЗИЯ ҚИЛМОҚДА

Кейинги бир неча йил мобайнида «уч қизил байроқ» деб аталган сиёсат **ички иқтисодий сиёсатнинг** мужассамланганлиги, деб эълон қилинди. Бу — катта сакраш ва халқ коммуналари билан бирга қўшилган бош йўлдир. Сакраш (саноатдаги йўл) ва коммуналар (қишлоқ хўжалигини ривожлантириш йўли) «бош йўл» таркибига кирмасдан, балки шу бош йўлга қўшимча бўлиб хизмат қилаётганлигининг ўзи ғалати бир ҳолдир.

Хитой назариячиларининг бу шубҳали «ҳиссаси»ни — «уч қизил байроқ»ни қардош партиялардан бирортаси ҳам, шу жумладан Осиёда ҳокимият тепасида турган компартиялар ҳам ўзлари учун қурол қилиб олмаганликлари тасодифий эмас.

Хитой партия съездларининг қарорларида мана шу байроқлар тўғрисидаги тезисни топмайсиз. Аксинча, съездларнинг қарорларида партия бош йўлининг бошқача ва, шуни айтиш керакки, хийла аниқроқ формуласини ҳамда деҳқонларни кооперативлаштиришда зарур босқичлардан сакраб ўтишга қарши ва ақлга тўғри келмайдиган «сакрашлар»га қарши қилинган жиддий огоҳлантиришни учратиш мумкин.

Чунончи, ХКП Марказий Комитетининг 1956 йилда саккизинчи съездга берган ҳисоботида айтилган эдики, ривожланиш суръатлари «экономикани ривожлантиришдаги тўғри пропорциялардан четга чиқмаслик учун, халқ устига ҳаддан ташқари оғир юк ортмаслик ёки тармоқларнинг бир-бири билан боғланишини бузмаслик учун, планни бажармай қолмаслик ва исрофгарчиликка йўл қўймаслик, яъни **авантюристик хатоларга** олиб келадиган ҳолларга йўл қўймаслик учун барқарор ва мустаҳкам суръатлар бўлиши лозим». Бу гаплар авантюристик хатолар шундай оқибатларга олиб келишини Хитой раҳбарлари худди олдиндан билиб қўйгандек айтилган гапларга ўхшайди. Афсуски, амалда ҳақиқатан ҳам шундай бўлиб чиқди.

Ўша съездда «Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг иккинчи беш йиллик планига доир таклифлар тўғрисида» дейилган яна бир докладда ривожланиш суръатларида сўл оғмачилик бўлиши тўғрисида қуйидаги тарзда огоҳлантириб ўтилган эди: «Халқ хўжалигининг баъзи тармоқлари ва мамлакатнинг баъзи районлари муваффақиятларга тезроқ эришишга интила бошладилар: улар фақат 7—12 йил ичида бажарилиши мумкин бўлган ишларни 3—5 йил ичида ва ҳатто 1—2 йил ичида қилишга уриндилар. Партия Марказий Комитети бу оғмачиликни ўз вақтида очиб ташлади ва тугатди».

Съезд ўз қарорида «кўриниб турган фактларни ва реал имкониятларни ҳисобга олмай, халқ хўжалигини планли, пропорционал равишда ривожлантиришга эътибор бермай, кўр-кўрона олдинга югуриб кетиш тенденциясига қарши кураш олиб боришга» партияни чақирди.

Съезднинг бу йўл-йўриқларини назарий жиҳатдан ревизия қилиш Лю Шао-цининг съезднинг II сессиясида 1958 йилда қилган доклади билан бошланганлигини кўриш мумкин. Шу докладда «сакраш» тўғрисида гапириб ўтилган эди ва «эгарсимон ривожланиш» деб аталган назария илгари сурилган эди. «Эгарсимон ривожланиш», — дейилган эди докладда, — икки томони баланд, ўртаси эса паст, демакдир». Экономиканинг тўлқин каби қирғоққа «урилиши — қайтиши—яна баландроқ бўлиб кўтарилиши, яъни сакраш — консерватизм — катта сакраш» тарзидаги ҳаракати социалистик ривожланишнинг қонуни даражасига кўтарилди. «Бу нарса,—дейилган эди докладда; — ҳамма учун равшан эмасми, ахир?»

Бунинг «ҳамма учун равшан» жойи шуки, бундай «назария» ҳатто марксизмга сира ҳам ўхшамайди, чунки марксизм планли ва пропорционал равишда ривожланишни социалистик экономиканинг қонуни, деб ҳисоблайди. Кўтарилиш ва пасайиш тарзидаги циклли ҳаракат эса капиталистик экономиканинг характерли белгисидир ва ишлаб чиқариш анархияси бу капиталистик экономикага хос хусусиятдир. Ленин «Искра» газетасида бундай деб ёзган эди: «Капиталистик ишлаб чиқариш икки қадам олға ва бир қадам (баъзан эса ҳатто икки қадам ҳам) орқага ташлаб сакраб-сакраб ривожланмасдан бошқача йўл билан ривожлана олмайди» (Асарлар, 5-том, 87-бет).

Халқ хўжалигида диспропорцияларнинг муқаррарлигини ҳамда техникага ва мутахассисларга менсимай—сўлларча муносабатда бўлишни **эътироф қилишдан** иборат хатарли тенденция ўша докладнинг ўзидан бошланган эди. Ўша докладда, саноатни қуришда бутун халқ қатнашсин, деб талаб қилинган эди. Саноатни қуришда бутун халқнинг қатнашуви «бу унчалик кўп бўлмаган одамларнинг монополияси деган мистик қарашларни улоқтириб ташлашга» имкон беради, «энг янги техникага бир томонлама берилиб кетиш тенденциясига қарши», «мутахассисларнинг йўлини бир ёқлама таъкидлаш тенденциясига қарши қатъий ва оғишмай кураш олиб борилиши лозим», деган гаплар ҳам ўша докладда айтилган эди. Бундай уринишларнинг ҳаммаси ривожланишнинг пропорционаллигини назар-эътиборга олмасликка, технология процессларини бузиб юборишга, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатига эътибор бермасликка олиб келди.

Совет мутахассислари, табиийдирки, планли иш олиб бориш ва техникани тараққий эттириш, техника нормаларини ва асосланган технология процессларини ҳурматлаш позициясидан четга чиқа олмас эдилар, шунинг учун ҳам улар «катта сакраш»ни ташкил қилиш йўлига ғов бўлиб қолдилар. Шу сабабли, Хитой раҳбарлари шундай чораларни кўрдиларки, бу чоралар совет мутахассисларини Хитойдан чақириб олишга олиб келмаслиги мумкин эмас эди.

Бироқ, индустрлаштиришнинг конкрет чоралари ва ривожланиш суръатларига нисбатан съезднинг 1958 йилдаги II сессияси ҳам ХКП VIII съездининг 1956 йилдаги I сессиясида қабул қилинган асосан тўғри қарорларга мувофиқ бўлган реал позицияларда турган эди. Иккинчи беш йилликнинг топшириқлари ўзгартирилмади, шу тариқа съезднинг 1956 йилда қабул қилинган қарорлари ўз кучида қола берди. Ривожланиш суръатларини авантюристик тартибда сўллик қилиб ўзгартиришлар ва «уч байроқ» йўли съезддан кейин ва съезд қарорларига хилоф равишда амалга оширилди.

Масалан, съезднинг 1958 йил май ойидаги II сессиясида саноат маҳсулотининг асосий турларини ишлаб чиқариш соҳасида «15 йил ичида ёки бундан ҳам қисқароқ муддатда» Англияга етиб олиш вазифаси ҳақида гапирилган бўлса, 1958 йилнинг ўзида пўлат ва чўян ишлаб чиқариш соҳасида Англияга бир-икки йил ичида етиб олиш мумкин, деб гапира бошладилар. Ҳамма соҳада ҳам шундай қилинди. 1960 йилда нашр этилган «Яшасин ленинизм!» деган тўпламда техникани менсимаслик «назарий» жиҳатдан ҳам асослаб берилди. Ўша тўпламда бундай дейилган эди: «Марксчи-ленинчилар, «жаҳон тарихида инсониятнинг тақдирини техника эмас, балки инсон, халқ оммаси белгилайди», деб ҳамиша айтиб келганлар».

Хўш, техникани одамга қарама-қарши қилиб қўйиш Хитой раҳбарларига нима учун керак бўлиб қолди? Улар реал бўлмаган, бажариб бўлмайдиган фантастик вазифалар қўйилганлигини хитой халқи олдида бир амаллаб оқлаш учун, ўзларининг авантюристик сиёсатларини оқлаш учун шундай қилдилар.

Хитойда саноат ишлаб чиқариши биринчи беш йиллик мобайнида (1957 йилга қадар) қарийб икки баравар кўпайтирилди, бу жиддий ютуқ эди. Беш йиллик муддатидан олдин, тўрт йил ичида бажарилди. Биз бу ютуқларга хитой халқи билан бирга қувондик. Саноат маҳсулотини иккинчи беш йилликда икки баравар кўпайтириш мўлжалланган эди. Бироқ, ютуқларнинг таъсири остида мақтанчоқлик авж олиб кетди, суръатларни икки-уч баравар ва ундан ҳам зиёдроқ кўпайтириш тўғрисида реал негизга асосланмаган истак кучайиб кетди. Шунинг учун ҳам иккинчи беш йилликнинг 1958 йил июлда, яъни VIII съезднинг II сессиясидан кейин орадан сал ўтмай ХХР Давлат план комиссияси ишлаб чиққан иккинчи вариантида саноатни ҳеч бир суриштирмай беш йил ичида ҳар йили ўрта ҳисобда 45 процент ўстирган ҳолда, саноатнинг ўсиш суръатлари икки баравар ўрнига 6,5 баравар кўпайтирилади, қишлоқ хўжалигининг ўсиш суръатлари эса 2,5 баравар кўпайтирилади, ёки йилига 20 процентдан ўсади, деб белгиланди. Бунга «катта» ёки «ёппасига» сакраш деб ном берилди.

Беш йил ўтиб кетди, аммо Хитой раҳбарлари беш йиллик планнинг бажарилиши тўғрисида партия ва халқ олдида ҳисоб беришни ҳатто лозим топмадилар, фантастик «сакраш» шармандаларча барбод бўлганлигини айтиб беришга ботина олмадилар. Бу «сакраш» троцкийчиларнинг ўз вақтида партиямиз рад қилган «ўтаиндустрлаштириш» планларини яққол эслатиб турар эди. Бу ўтареволюцион сўлчилик планларининг хавфи шундан иборат эдики, бундай планлар ишчилар билан деҳқонларнинг иттифоқини бузиб юбориши муқаррар эди, чунки индустрлаштиришдаги беҳуда кучанишлар муқаррар равишда деҳқонлар устига оғир юк бўлиб тушди. Бундай хавф, табиийдирки, Хитойда ҳам «сакраш» даврида тез орада ўзини кўрсатди ва коммуналар тузиш ҳамда қишлоқни кооперативлаштиришнинг зарур босқичларидан сакраб ўтишга уриниш тариқасида, Мао Цзэ-дуннинг «уч йил қаттиқ курашиб, мамлакатдаги кўпчилик районларнинг асосий қиёфаси ўзгартирилсин» деган формуласида мужассамланди.

Лениннинг қуйидаги гаплари айни шу ҳолатни ифодалайди: «Агар коммунистлардан бирон киши, майда деҳқончиликнинг иқтисодий базасини, иқтисодий илдизларини уч йил ичида ўзгартириш мумкин деб хаёл қилган бўлса у, албатта, хаёлпараст одамдир» (Асарлар 32-том, 232-бет). Мана шунинг ўзидан утопизм нима-ю, марксизм нималиги ҳар бир кишига кўриниб турибди!

ХКП VIII съездининг 1956 йилдаги қарорларида қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш масалаларида олдинга чопиб кетишларга қарши жиддий огоҳлантирилган эди. Съезд қарорларида бундай дейилган эди:

«Хўжалик-бошқарув ва ишлаб чиқариш-ташкилий ишларда қийинчиликларга йўл қўймаслик ва бу қийинчиликларнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига салбий таъсир қилишига йўл қўймаслик учун ишлаб чиқариш қишлоқ хўжалик кооперативларини ривожлантиришда майда кооперативларни йирик кооперативларга кўр-кўрона бирлаштиришнинг олдини олмоқ керак». Бироқ ХКП раҳбарлари съезднинг бу масаладаги қарорларини ҳам ўзлари учун мажбурий деб ҳисобламадилар. 1958 йилда «Олдинга чопиб кетиш» деб аталган ҳаракатга қарши кураш» қораланган эди, августнинг охирига келиб ХКП Марказий Комитети «Халқ коммуналари тузиш тўғрисида» қарор қабул қилди. Шу қарорда жумладан бундай дейилган эди: «Коллектив мулкни умумхалқ мулкига айлантиришнинг ўзи бутун бир процессдир. Бундай айлантириш баъзи районларда нисбатан тез, яъни **уч-тўрт йил ичида** амалга оширилиши мумкин; бошқа баъзи районларда бундай айлантириш нисбатан секин амалга оширилиши мумкин; яъни бунинг учун **беш-олти йил** ёки тағин ҳам кўпроқ муддат талаб қилинади».

ХКП Марказий Комитетининг шу қарорни қабул қилган пленуми «Биз социализм босқичида туриб қолмаслигимиз лозим!» деб аталган ўтасўлчилик шиорини майдонга ташлади. Хўш, социализмдан қандай қилиб «сакраб» ўтилмоқчи бўлди? Пленум қарори бу саволга қуйидагича жавоб берди: «Афтидан, бизнинг мамлакатимизда коммунизмни амалга ошириш энди узоқ келгусида бўладиган иш эмас. Биз халқ коммунаси формасидан актив фойдаланишимиз ва шу форма орқали коммунизмга ўтишнинг конкрет йўлини топишимиз лозим».

Аммо энди Хитой раҳбарлари Совет Иттифоқида, социализм қурган мамлакатда коммунизмга ўтиш мумкинлигини шубҳа остига олмоқдалар! Бу нарса бизнинг мамлакатимизда социализм қуриш мумкин эмас, деб айтган троцкийчилар тезисини, гарчи модернизация қилинган шаклда бўлса ҳам, эслатиб турибди-ку!

Коммунизмга ўтиш учун моддий техника базаси ва бошқа негизларга эга бўлмай туриб, Хитой раҳбарлари Хитой деҳқонлари юксак даражада онгли бўлганликлари сабабли биз кооперативлар босқичида тўхтаб қолган Совет Иттифоқидан фарқ қилиб, барибир коммунага Совет Иттифоқидан олдин ўта оламиз, деб эълон қилдилар. Улар 15-20 минг хонадонни бирлаштирувчи гигант коммуналар тузмоқчи бўлдилар. Бунинг учун тажрибали кадрлар йўқ эди, зотан шундай ҳажмдаги ишга раҳбарлик қилишнинг имконияти ҳам йўқ эди. Ниҳоят улар коммунага қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини, мактабларни, маҳаллий саноатни топшириш билангина кифояланиб қолмасдан, шу билан бирга меҳнат коммуналарини ҳарбийлаштиришга ҳам киришдилар ва, ҳатто, одамларнинг ишга чиқишини ҳарбий қисмларда бўладиган тартиб билан ташкил қилдилар.

Бундан шундай хулоса чиқармаслик мумкин эмаски, майда буржуа идеологияси уларнинг коммунизмга борадиган йўлни қишлоқ орқали, қишлоқ хўжалигидаги мулк формаларини шошма-шошарлик билан ўзгартиш орқали ўтказмоқчи бўлганликларида ўз ифодасини топди. Бу эса марксизм-ленинизмнинг ўтиш даври тўғрисидаги, социализм ва коммунизм қуриш учун тегишли моддий-техника базасини ва бошқа зарур шарт-шароитни тайёрлаш тўғрисидаги таълимотини назар-писанд қилмаслик демакдир. Мана шунинг ўзи илмий, пролетар социализмини очиқ кўриниб турган майда буржуа утопизми билан алмаштиришнинг ўзи эмасми, ахир!

Коммуналарни тузиш ишлари, «хусусий мулк қолдиқларини тугатиш» шиори остида олиб борилди. Миқёси жуда катта бўлган коммуналарга томорқа участкалар, уй ҳайвонлари ва паррандалари, боғлар ва дарахтлар, майда асбоб-ускуналар, кўп жойларда эса уй-жойлар ва шахсий мулклар (тикув машиналари, велосипедлар, мебель, қозон-товоқлар ва бошқа рўзғор асбоблари) ижтимоий мулк қилиб олиб берилди. Қишлоқда меҳнат кунига ва моддий манфаатдорлик принципига асосланиб меҳнатга ҳақ тўлаш системаси бекор қилинди, бу система энг кам иш ҳақи тўлаш ва «жон бошига» текин овқат бериб туриш системаси билан, яъни текисчилик системаси билан алмаштирилди. Агротехника қишлоқ хўжалигини жуда катта суръатлар билан ривожлантиришга халақит бераётган консерватизм, деб эълон қилинди. Марказий Комитетнинг ўша 1958 йил август Пленуми қарорида бундай дейилган эди:

«Ўнг оғмачилик ва консерваторлик қарашлари бартараф қилинганлиги ҳамда агротехника тадбирларини қўлланиш соҳасида одат бўлиб қолган қоидалар емирилганлиги туфайли шундай вазият вужудга келдики, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши шиддатли равишда ривожланмоқда, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти икки баравар, бир неча баравар, ўн баравардан зиёдроқ, бир неча ўн баравар кўпаймоқда!».

Экин майдонларини қисқартириш тўғрисида фантазиядан иборат лойиҳалар пайдо бўлди, Хитойда яқин йиллар ичида гуруч шу қадар кўпайиб кетадики, уни қўйишга жой топилмай қолади, деган гаплар пайдо бўлди. Шундан сўнг бир неча ой ўтгач, Хитойдаги районларда бирин-кетин очарчилик пайдо бўла бошлади, озиқ-овқат карточкалари жорий қилинди. Ҳосил тўғрисидаги рақамлар тахминан икки баравар ошириб юборилган экан, деб эълон қилишга мажбур бўлдилар. Шу туфайли туғилган жиддий қийинчиликлар билан бир вақтда оғир табиий офатлар ҳам рўй берди.

Саноатдаги ва қишлоқ хўжалигидаги ишларни тартибга солиш йиллари, деб эълон қилинган бир неча қийин йилларни бошдан кечиришга тўғри келди. Коммуналар қайта қурилди ва йирик бригадалар деган ном остида аслини олганда илгариги кооперативлар яна тикланди, моддий манфаатдорлик принципи ҳам кўп жиҳатдан яна тикланди. Лекин Хитой раҳбарлари халқ коммуналари тузамиз, деб жиддий муваффақиятсизликка учраганликларини ошкора айтишга ботина олмадилар. Шу сабабли коммуналар тўғрисидаги шиор қола берди, ваҳолонки, ишнинг моҳияти бутунлай ўзгариб кетган эди.

Бироқ, иқтисодий сиёсатдаги яна бир ҳовлиқиш аҳволни тузатишга халақит берди. Эндиликда Хитой раҳбарлари сўл қинғайишдан ўнг оғмачиликка ўтдилар ва қишлоқ хўжалигини экономиканинг асоси деб эълон қилдилар. ХКП Марказий Комитетининг 1962 йил сентябрида бўлиб ўтган X Пленуми «Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш биринчи ўринга қўйилсин» деган шиорни илгари сурди. Лекин буни Хитой матбуоти Хитойдаги янги кашфиёт деб кўрсатишга ҳар қанча уринса-да, лекин бу ҳам асло «социалистик экономикани ривожлантиришнинг янги муҳим қонуни» эмас, албатта. Бу шиор марксизм-ленинизмга бутунлай зид, ХКП VIII съездининг 1956 йилдаги қарорларига қарама-қарши шиордир. VIII съезднинг мазкур қарорида бундай дейилган эди:

«Мамлакатимизни қолоқ аграр мамлакатдан илғор, социалистик, индустриал мамлакатга айлантирмоқ учун саноат ишлаб чиқариши ижтимоий ишлаб чиқаришда асосий ўринни олишини таъминлаш мақсадида уч беш йиллик ёки бир неча кўпроқ муддат давомида асосан яхлит саноат системасини вужудга келтиришимиз лозим..., халқ хўжалигини техника жиҳатидан реконструкция қилиш учун зарур моддий база яратиб бериш мақсадида шундай қилишимиз лозим». Хитой экономикасининг қандай ҳолатда эканлиги тўғрисида ҳозирги вақтда бирор муайян фикр айтиш қийин. Бир неча йиллардан бери ҳеч қандай иқтисодий маълумотлар эълон қилинган эмас, иқтисодий ривожланиш қандайлиги тўғрисида жуда кам бўлса ҳам ҳеч қандай маълумот берилмаётир. Фақат шу нарса маълумки, иқтисодий кўрсаткичлар жиҳатидан 1963 йил 1962 йилга қараганда яхшироқ бўлди, 1962 йил эса ундан олдингига қараганда яхшироқ бўлди. Ривожланишнинг тинч шароити учун статистиканинг бу аҳволини нормал бир ҳол деб бўлмайди ва 1958 йилга қадар статистиканинг аҳволи бутунлай бошқача бўлган эди.

Мана шуларнинг ҳаммаси Хитой Компартиясида шахсга сиғиниш авж олган шароитдаги партия турмуши ривожланишининг ўзига хос «хусусиятлари»дир. Эндиликда съездларнинг қарорлари ҳам, Марказий Комитетнинг қарорлари ҳам мустақил ва белгиловчи аҳамиятга эга эмас, бу қарорлар йўлбошчининг кўрсатмаларини шарҳлаш учунгина чиқарилаётган қарорлардир. «Чжунго циннянбао» газетаси шу йил 10 мартдаги мақоласида қуйидаги гапларни дангал баён қилди:

«Партиямиз Марказий Комитетининг ва олий органларнинг кўрсатмалари ва ҳужжатлари Мао Цзэ-дуннинг ғояларини ҳозирги амалий курашда ва ишда конкретлаштириб бермоқда».

ПРОГРАММАСИЗ ПАРТИЯ

ХКП раҳбарлигида янги троцкийчилик оғмачилиги пайдо бўлганлигини тасодифий бир нарса деб ҳисоблаб бўлмайди. Майда буржуа анархизми ва миллатчилик, ўз съездларининг қарорларига ва компартиялар Москва Кенгашларининг қарорларига нисбатан сўл ревизионизм, шахсни илоҳийлаштириш бу оғмачиликнинг характерли белгиларидир.

«Уч байроқ» йўлидан олдинги даврда социалистик қурилишдаги жиддий муваффақиятлар натижасида ХКП раҳбарларида вужудга келган мақтанчоқлик бу оғмачиликнинг рўй беришида катта роль ўйнади. В. И. Ленин ғалаба қозонган партия учун, мамлакатни идора қилаётган партия учун мақтанчоқликнинг келиб чиқиш хавфи борлигини олдиндан айтиб ўтган эди. Сиёсий партиялар, деган эди Ленин кўпинча шундай ҳолга тушиб қоладиларки, бунинг натижасида уларнинг мақтанчоқлик қилиши учун имконият вужудга келади, шунинг натижасида муваффақиятсизликларга учрайдилар. Ленин партия «жуда хатарли аҳволга, яъни мақтанчоқликка берилиб кетган одамнинг аҳволига тушиб қолиши» мумкинлиги жиддий таҳдид эканлигини, «бу аҳвол жуда аҳмоқона, шармандали ва кулгили» эканлиги тўғрисида огоҳлантириб ўтган эди. (Асарлар, 30 том, 439-бет).

Ташқи ва ички сиёсатда бурилиш, марксчи-ленинчиларнинг ҳаммаси қабул қилган партия турмуши нормаларидан чекиниш бир неча йиллар мобайнида тайёрланиб келди, айрим хатоларда, догматизм кўринишларида, марксизм билан жузъий масалаларда зиддиятга келиб қолиш ҳолларида ифодаланди, ниҳоят қарашларнинг ҳозирги идеологик ва сиёсий системаси вужудга келди.

Шу нарса сир эмаски, ҳозирги вақтда халқаро аҳамиятга эга шиорлар, деб даъво қилинаётган сиёсий шиорларнинг кўпи Хитойда узоқ йиллардан бери такрорланиб келинган шиорлардир. Атом бомба — «қоғоз йўлбарс»дир деган гап 1946 йилдаёқ айтилган эди-ку, ахир. «Бутун дунёни фақат милтиқ ёрдами билангина ўзгартириш мумкин», деган тезис айтилганлигига эса бундан ҳам кўпроқ вақт бўлди.

Хитой озод қилингунча ХКП ўз ишини деҳқонлар орасида олиб борди, бу эса унинг характерига чуқур таъсир ўтказди. Пин Чжэньнинг ХКП 30 йиллигига бағишланган мақоласида бундай дейилган эди:

«Хитой Коммунистик партияси душманлар бир-биридан ажратиб қўйган қишлоқларда узоқ вақт яшади, шу сабабли қишлоқ ва майда буржуазия стихиячилиги, субъективизм, сектантчилик, бюрократизм, шунингдек авантюризм, таслимчилик ва бошқа тенденциялар баъзан жуда осонлик билан партияда акс этиб келди». Бу ҳол ҳозирги кунда Хитой Компартиясида бўлаётган ҳодисаларнинг кўпини тушуниб олишга ёрдам беради.

Хитой озод қилингунча ХКП сафига асосан деҳқонлар қабул қилинар эди, деҳқонларнинг вакиллари 1949 йилда барча партия аъзоларининг қарийб 90 процентини ташкил қилар эди. ХКП сафларида ишчилар салмоғи Хитой Халқ Республикаси тузилгандан кейин ҳам секинлик билан ўсди. VIII съезд арафасида 1956 йил июнь ойининг охирида ХКПнинг социал состави қуйидагича эди: ишчилар — 14 процент, деҳқонлар — 69,1 процент, интеллигенция вакиллари — 11,7 процент, аҳоли бошқа табақаларининг вакиллари — 5,2 процент.

Партия съездларини ўтказишнинг ҳам жиддий хусусиятлари бўлган эди. Масалан, 1956 йилда Хитой Компартиясининг VIII съездига қардош партияларнинг делегациялари келганида шу нарса маълум бўлиб қолдики, съездни расмий очиш маросими бўлмасданоқ вилоятларнинг делегатлари тўпланишиб, ҳарбий делегатлар алоҳида группа бўлиб ва марказий муассасаларнинг делегатлари алоҳида группа бўлиб икки ҳафтадан бери мажлис ўтказаётган эканлар. Бу съезднинг бамисоли бир репитицияси бўлган эди. Ўша мажлисларда докладлар ва резолюцияларнинг текстлари ўқиб берилган, муҳокама қилинган, нутқлар сўзланган, съезднинг расмий мажлисларида сўзланиши лозим бўлган нутқлар ўша мажлисларда танлаб олинган ва, ҳатто, айтишларига қараганда, Марказий Комитет аъзоларини махфий овоз бериш йўли билан олдиндан сайлаб ҳам қўйганлар.

Бундай усул бошқа бирор компартияда бўлган эмас ва қўлланилган ҳам эмас, бундай тартибни коммунистик партиялар практикасида жорий қилиш ҳам мумкин бўлмаса керак.

ХКП Марказий Комитетининг яна бундай бир ғалати практикаси ҳам сезилмасдан қолмади. VIII съезднинг 1956 йилдаги биринчи сессиясига 50 та қардош партиядан делегация таклиф қилинди ва бу делегациялар съездда ҳозир бўлдилар. Уларга ўз фикрларини баён қилиб, сессияда нутқ сўзлаш ва ўз партияларидаги аҳволни гапириш имконияти берилди. Бу яхши, нормал бир ҳолдир, бошқа партиялар ҳам шундай қилади.

Аммо, 1958 йилда шу съезднинг иккинчи сессияси ўтказилганида қардош компартиялардан делегациялар таклиф қилинмади. Фақат иккита доклад: Марказий Комитетнинг Лю Шао-ци қилган ҳисобот доклади ҳамда Тань Чжэньлиннинг ХХР қишлоқ хўжалигини 1956 — 1957 йилларда ривожлантириш тўғрисидаги асосий қоидаларни тушунтириб берган доклади, шунингдек съезд сессиясининг резолюциядаги ва унинг мажлислари тўғрисидаги ахборот эълон қилинди. Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москва Кенгаши ҳақида Дэн Сяо-пин қилган доклад эълон қилинмади. Бу ҳол шундай фикр туғдирадики, ўша докладнинг ўзидаёқ халқаро коммунистик ҳаракат шаънига ножўя гаплар айтилган бўлса керак, бу гапларни Хитойдаги ўртоқлар партиянинг ҳамма аъзоларига ва қардош коммунистик партияларга маълум қилишни лозим топмаган бўлсалар керак. Компартиялар келишиб қабул қилган қарорларга зид бўлган алоҳида йўл ўша вақтдаёқ ХКПда маълум даражада тайёрлана бошлаган, деб тахмин қилиш мумкин.

Эълон қилинган ахборотда Мао Цзэ-дун сессияда нутқ сўзлаганлиги айтилган бўлса ҳам лекин унинг съезднинг шу сессиясида сўзлаган нутқи ҳам эълон қилинмади. Партия раҳбарининг съездда сўзлаган нутқини эълон қилиш мумкин бўлмаса, буни Хитойнинг тараққиётидаги қандай давр деб бўлади? Ёки қандайдир фавқулодда, ёхуд махфий бир масала муҳокама қилинганмиди?

1958 йилги съезд сессиясининг кўп материаллари эълон қилинмаганлиги ҳолда 1956 йилдаги сессияда қилинган докладларнинг ҳаммаси, делегатлар сўзлаган нутқларнинг ҳаммаси эълон қилинган эди. ХКП съездидаги докладларнинг ҳаммасини ва энг муҳим нутқларни тўла равишда, қолган нутқларни бирмунча қисқартириб совет партия матбуоти совет газетхонлари учун бир неча миллион нусхада босиб чиқарган эди.

Бироқ Хитой Коммунистик партиясининг энг жиддий «хусусияти» шуки, партия раҳбарлари уни ҳақиқатда партия программасидан маҳрум қилиб қўйдилар.

Бу эса очиқ кўриниб турган факт. Хитой Компартиясининг программаси йўқ, чунки ХКПнинг 1922 йилдаги II съездида қабул қилинган Манифестни Хитой Коммунистик партиясининг ўзи ҳам ўзининг программаси деб ҳисобламайди. Бу ҳужжатнинг тарих учун муайян аҳамияти бор, лекин ҳозирги вақтда партиянинг иши учун асло қўлланма бўлолмайди. Шу сабабли партия қарорларида ҳам, партия матбуотида ҳам программа ҳақида оғиз очилмаётир, бу тўғрида оғиз очишлари ҳам мумкин эмас.

Ленин, бизнинг Коммунистик партиямиз партия программасига нақадар катта аҳамият берганликларини бу ерда батафсил гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Ленин партияни тузиш учун программа ишлаб чиқишни шарт қилиб қўйган эди. Октябрь ғалабасидан кейин орадан салкам бир ярим йил ўтгач, 1919 йилда партия съезди программа қабул қилди, чунки пролетар революциясининг ғалаба қилишини мақсад қилиб олган бундан олдинги программа бажарилиб бўлган эди. 1919 йилда қабул қилинган программа партия ва халқни социалистик жамият қуришга йўллади. КПСС XXII съезди СССРда социализм қурилганлигига асосланиб, социализмдан коммунизмга ўтишдан иборат тарихий вазифани қўйган янги программани қабул қилди.

Кўпгина буржуа партияларининг идеологларига қарама-қарши равишда бизнинг партиямиз программага шундай ғамхўрлик билан эътибор бермоқда. Масалан, америкалик юрист Фридрих «Конституцион ҳукумат ва демократия» деган китобида бундай деб ёзади: «Партия ўз аппаратининг кучи билан яшайди ва шу сабабли аппарат — асосий масала, программа эса иккинчи даражали масаладир».

Хўш, Хитой раҳбарлари ҳам программани қандайдир «иккинчи даражали масала» деб ўйлайдиларми? Хитойдаги ўртоқларнинг революция ғалаба қилганига 15 йил бўлганидан кейин ҳам партия программасини ишлаб чиқиш учун наҳотки имкониятлари бўлмаса? ХХР газеталарида қуйидагича даъволарни кўп марталаб учратиш мумкин: биз, дейди улар, бошқа партияларнинг қарорларига амал қилишимиз мумкин эмас. Гарчи ҳеч ким ва ҳеч қачон Хитой Компартиясини шундай қилишга чақирган ҳам эмас. Лекин уларга бундай бир савол бериш ўринли бўлади: Хўш, ўзларингизда ҳеч қандай программа борми, яхшими, (сизлар яхши кўрган сўз билан айтганда) «тўғри»ми, ҳар ҳолда ўз программангиз борми? Партиянгизнинг ички ва ташқи сиёсати тўғрилигини текшириб кўришга имкон берадиган программангиз борми?

Кези келганда шуни айтиш керакки, партия программасига муносабат масаласида ҳам СССРда Сталин ҳаёт вақтида шахсга сиғиниш натижасида рўй берган ҳолат ҳозирги вақтда Хитойдаги шахсга сиғиниш ҳолатига ўхшаб кетди. Партиямиз 1939 йилдаги ўзининг XVIII съездидаёқ эски программа бажарилганлиги сабабли янги программа тузиш зарурлиги тўғрисида қарор қабул қилган ва программа лойиҳасини тайёрлаш комиссиясини сайлаган эди. Партия XIX съездида сайланган бошқа комиссия каби бу комиссия ҳам бирон марта бўлса ҳам тўпланмади. XX съезддан кейингина КПССнинг янги программасини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш мумкин бўлиб қолди.

Хитой коммунистлари наҳотки шундай бир савол беришмасалар: бошқа мамлакатларнинг коммунистик партиялари эга бўлгани ҳолда нега ўн саккиз миллион аъзоси бўлган Хитой Компартиясининг ўз программаси йўқ? Тўғри йўлдан бориш, мақсад ва истиқболни назардан қочирмаслик, бир томондан иккинчи томонга ҳаккалай бермаслик учун партиянинг узоқ муддатга, муайян тарихий босқичга мўлжалланган жанговар программаси бўлиши лозимлиги марксизм-ленинизм ҳақиқати эмасми, ахир? Хитой Компартиясида бу нарса йўқ-ку.

Бу ҳол, программанинг йўқлиги шахсга сиғиниш учун қулай шароит туғдириб беради, чунки бундай шароитда ҳаммани ўзига сиғинтираётган шахсни тиядиган ҳеч бир нарса қолмайди, бундай шароитда партиянинг ҳатто принципиал программа характеридаги позицияларини ҳам ўйлаб етмай ва ҳеч бир андиша қилмай, йўлбошчининг кўрсатмаларига биноан ўзгартира бериш мумкин, деган фикрни туғдиради.

Программанинг йўқлиги, партия съездларини мунтазам равишда чақириб туришдан воз кечиш ва шу тариқа съездларнинг қарорлари мажбурий эмас, деган таассуротнинг туғилиши — буларнинг ҳаммаси марксизм-ленинизмга асло тўғри келмайдиган ҳолдир. Бу — шахсга сиғинишни ҳамма нарсадан юқори қилиб қўйган, ревизионизм йўлига тушиб олган партия раҳбарлигига хос хусусиятдир. Мана шундай шароитдагина у ёки бу хил таассуротлар остида берилган кўрсатмалар билан программани ҳам, партиянинг коллектив иродасини ҳам, бутун коммунистик ҳаракат учун муштарак бўлган принципларни ҳам ўзгартира бериш имконияти вужудга келади.

(«ПРАВДА», 28 ва 29 апрель).

*) **Охири. Боши «Тошкент ҳақиқати»нинг шу йил 29 апрель сонида.**

КАРЛ МАРКС ВА РОССИЯ

Халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг асосчиси, жаҳон пролетариатининг доҳийси Карл Маркснинг туғилганига 5 майда 146 йил тўлди.

Жаҳондаги барча меҳнаткашлар бу кунни марксизм-ленинизм ғоялари тантана қилаётган бир вазиятда нишонладилар. Эндиликда ер юзи аҳолисининг учдан бир қисмидан кўпроғи социализм йўлига тушиб олди. Мамлакатимиз халқлари Маркс орзу қилган коммунистик жамият қуриш йўлида катта муваффақиятларга эришмоқдалар.

Халқаро коммунистик ҳаракат сафлари тобора мустаҳкамланиб, кенгайиб бормоқда. Ҳозирги вақтда 90 га яқин коммунистик ва ишчи партиялар бўлиб, улар инсониятнинг порлоқ келажаги учун кураш олиб бораётирлар. Уларнинг сафларида 42 миллион 500 мингдан ортиқ коммунист бор.

Мамлакатимиз жаҳонда биринчи социалистик революция Ватанидир. Карл Маркс Россияда революцион ҳаракатнинг ривожланишини диққат билан кузатиб борарди. У, Россиянинг тарихини, ички ва ташқи сиёсатини жуда яхши билар, рус революционерлари ҳамда илғор сиёсий арбоблари билан кенг алоқа қилар эди. Ф. Энгельс ўзининг А. Бебельга ёзган хатида (1886 йил 14 сентябрь) Маркс тўғрисида «Мен Россияни, унинг ички ва ташқи муносабатларини Марксчалик яхши билган кишини учратмаганман» деган эди. К. Маркс ва Ф. Энгельс кўпгина рус революционерлари билан шахсан таниш бўлганлар. Маркс рус революцион демократлари — Чернишевский ва Добролюбовларни айниқса ҳурмат қилар эди.

Маркс I Интернационалнинг рус секцияси билан мустаҳкам алоқада эди. Бу секция асосан Чернишевскийнинг издошлари бўлган рус эмигрантларидан иборат бўлиб, уларнинг илтимосларига кўра Маркс Интернационалнинг Бош Советида шу секция вакили бўлишга розилик билдирган эди.

Маркснинг рус революционерлари билан мустаҳкам алоқада бўлиши туфайли унинг буюк таълимоти Россияда тез тарқала бошлади, Маркс ва Энгельс асарлари рус тилига таржима этилди.

Маркс Россия тарихини, унинг ички ва ташқи аҳволини чуқур билиши туфайли Россияда бўладиган революциянинг муқаррарлиги тўғрисидаги хулосага келди ва ана шу революциянинг характери, унинг ҳаракатлантирувчи кучлари ва халқаро аҳамиятини белгилаб берди.

Маълумки, Қрим уруши (1853—1856 йилларда)дан сўнг Россия иқтисодий жиҳатдан ривожланди, феодал крепостнойчилик тузуми ичида янги капиталистик муносабатлар вужудга келди. Самодержавие крепостнойликка нисбатан прогрессив бўлган капиталистик муносабатларнинг ривожланишига тўсқинлик қила бошлади. Маркс 1858 йилда ёзилган «Россияда деҳқонларни озод қилиш тўғрисида» асарида Россияда деҳқон реформаси тайёрланаётганлиги, лекин дворянларнинг бунга қарши эканликларини уқтириб, императорнинг қаршилиги ва иккиланиши деҳқонлар қўзғолони кўтарилишига муқаррар олиб келади, деб ёзди. Чор ҳукумати Россияда буржуа революциясининг олдини олиш мақсадида реформа ўтказишга қарор бериб, 1861 йилда крепостнойчиликни бекор қилди.

1861 йилдан сўнг Карл Маркснинг Россияга бўлган қизиқиши яна ортди. Маркс 1870 йилнинг февралида Энгельсга юборган ўз хатида крепостной ҳуқуқнинг бекор қилиниши феодал-крепостной муносабатларнинг емирилиш жараёнини фақат тезлаштирди, Россияда даҳшатли социал революция бўлади деб ёзди. У рус революциясининг муқаррарлигига тўла ишонган ҳолда «бу гал революция Шарқда бошланади» деб башорат қилди.

Маркс ва Энгельс Россия ҳали социалистик тўнтариш учун иқтисодий жиҳатдан ҳам, сиёсий жиҳатдан ҳам етилгани йўқ, чунки пролетариат билан буржуазия тараққиётнинг пастки босқичида турибдилар, деб бирнеча марта уқдирдилар. Шу муносабат билан Маркс Россияда капитализмнинг тараққий қилаётганлигини инкор этган рус народникларининг қарашларини кескин танқид қилди ҳамда Россияда социализмга олиб борадиган йўл капитализмнинг тараққий қилиши орқали ўтади, деб кўрсатди. Ҳаётнинг ўзи бу фикрнинг нақадар тўғрилигини яққол тасдиқлади. 80-йиллар охири ҳамда 90-йиллар бошларида Россияда капитализм тез суратлар билан тараққий қилди, пролетариат сафлари кенгайди, у буржуа синфига қарши курашга отланди.

Карл Маркс бўлажак рус революциясига катта умид боғлаб, унинг халқаро аҳамиятга эга эканлигини бирнеча бор уқдиради. Ленин айтганидек, Маркс Россиядаги сиёсий революциянинг Ғарбий Европа ишчилар ҳаракати учун ҳам катта аҳамияти борлигини равшан кўрган эди.

Ўтган асрнинг 90-йилларига келиб, Россияда чинакам саноат пролетариати шаклланди ва революцион ҳаракатга бошчилик қила бошлади. Марксизм ана шу даврда Россияда ва бошқа мамлакатларда ишчилар ҳаракатининг кураш байроғига айланди. Революцион кураш майдонига Владимир Ильич Ленин ва у тузган янги типдаги ишчилар синфи партияси чиқди.

XIX аср охири ва XX аср бошларида Россияда капитализм ўзининг энг юқори босқичи ҳисобланган империализмга ўсиб ўтди. Маркс башорат қилганидек, Россия халқаро ишчилар ҳаракатининг марказига айланди.

1917 йил октябрида Россияда пролетар революцияси ғалаба қилди. Жаҳондаги барча халқларнинг тақдирига катта таъсир кўрсатган, уларнинг тарихида янги саҳифа очган бу революция мамлакатимизда социализм ғалабасига олиб келди. Эндиликда Ватанимиз халқлари шонли Коммунистик партия раҳбарлигида янги коммунистик жамият қурмоқда. Бу — Маркс, Энгельс ва Ленин ғояларининг ажойиб тантанасидир.

М. НОВИКОВ,
тарих фанлари кандидати.

ЧИГИТНИ БИР ТЕКИС УНДИРИБ ОЛИБ, ҒЎЗА ПАРВАРИШИНИ ҲАР ТОМОНЛАМА КУЧАЙТИРИБ ЮБОРАЙЛИК!

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

Кўчат текис бўлсин

Бу йилги баҳор сернам келди. Бу ҳол пахтакорларимизнинг ишини бирмунча қийинлаштириб қўйди. Лекин, азамат колхозчилар ва совхоз ишчилари табиат қийинчиликлари олдида қўл қовуштириб ўтирмадилар. Улар об-ҳаво қулай келган кунларнинг ҳар соати ва ҳар минутидан унумли фойдаланиб, ўзларининг бой тажрибаларини ишга солиб, чигит экишни уюшқоқлик билан давом эттирдилар ва май байрами кунларида областимизда чигит экиш тугалланди. Экишнинг тугалланганлиги — бу мўл ҳосил етиштириш йўлида қўйилган дастлабки қадамдир.

Мамлакатга 315 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш юзасидан зиммага олган мажбуриятимизни бажариш учун пахта далаларида мардонаворлик кўрсатиб ишлайдиган долзарб кунлар бошланди. Экишнинг кечикиб кетганлиги зиммага олган мажбуриятимизнинг бажарилишини таъминлайдиган ҳосил етиштирилишига сира ҳалақит бермаслиги керак. Бунинг учун нима қилиш лозим? Ҳозирги кунларнинг қадрига етиб барча майдонларда чигитни бир текис ва тўла ундириб олиш чораларини кўриш лозим.

Илғор хўжаликларнинг пахтакорлари шундай қилмоқдалар. Улар ғўза парваришини ҳам бошлаб юбордилар. Бу жиҳатдан Бекободдаги 1-«Далварзин» совхози ва Янгийўлдаги «Ленинизм», «Партия XIX съезди» колхозларидаги ишлар диққатга сазовордир. Бу хўжаликларда чигит экишдан бўшаган тракторларга культиваторлар ва СУЗ осиш тугалланай деб қолди. Яшил квадратларга пешма-пеш ишлов беріляпти. Механизаторлар экишда қандай ғайрат кўрсатган бўлсалар, ғўза парваришини ҳам ана шундай уюшқоқлик билан ва сифатли ўтказиш учун курашмоқдалар.

Лекин чигит ёппасига ва бир текис ундириб олингандан кейингина ғўза парваришини бошлаб юборамиз деб юрган хўжаликлар ҳам йўқ эмас. Бўка, Урта Чирчиқ бошқармаларидаги баъзи бир хўжаликларда шундай қилинмоқда.. Бу билан улар қимматли дамларнинг бир қисмини қўлдан бой бермоқдалар.

Ҳосил кўчатдан олинади. Демак шундай экан, гектарларда кўчатларнинг тўлиқ бўлиши учун шу кунларда замин яратиш керак. Оддий колхозчи ва совхоз ишчисидан тортиб ҳар бир киши далаларда чигитнинг униб чиқишини кузатиб бориши лозим. Чигит ола чиққан ёки ғўзаси сарғайиб нимжон бўлиб қолаётган ерлар аниқланса дарҳол қайта чигит экишни ташкил этиш лозим. Шунга эришиш керакки, гектарларда кам деганда 100—105 минг тупдан кўчат бўлсин.

Бу йилги шароитда ғўзани эрта озиқлантиришнинг аҳамияти, айниқса, катта. Агар биз бу ишни яхши ташкил этсак, ниҳолларни ёшликдан озуқага тўйдирсак, уларнинг тез ривожланиши ва барвақт ҳосилга киришини таъминлаган бўламиз. Ана шунда чигит экишнинг чўзиб юборилиши натижасида йўқолган фурсатнинг ўрни ҳам қопланади. Тажрибакор деҳқонлар худди шундай қилмоқдалар. Улар ғўзани биринчи культивация қилиш билан бирйўла ерга ўғит ҳам солиб кетмоқдалар. Ҳамма ерда ишни ана шу илғорларнинг тажрибаси асосида ташкил этайлик. Гектарларда кўчатларнинг тўлиқ ва бир текис бўлиши учун барча чора ва тадбирларни амалга оширайлик. Ҳозирги куннинг энг муҳим шиори ва вазифаси ана шундан иборат.

2-«Оққўрғон» совхозининг 3-бўлими пахтакорлари бу йил 615 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 25 центнердан «оқ олтин» ундиришга бел боғлашган. Ҳозир бўлим далаларида ғўза парвариши кун сайин қизғин тус олдирилаяпти. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. А. Тюпкс раҳбарлик қилаётган 15 та комплекс механизациялашган звенонинг ҳаммасида иш ҳозирданоқ кўнгилдагидек бажарилмоқда. Суратда: ўртоқ В. А. Тюпко (ўнгда) тракторчи — звено бошлиқларидан А. Файзуллаев, Н. Худойбердиев ва М. Наврўзов ўртоқларни ерга гербицид пуркайдиган янги агрегат билан таништирмоқда.

Ш. Шораҳмедов фотоси.

ТУЙГА ТУЁНА

— Ипак қуртидан мўл ҳосил олишнинг бирдак-бир йўли инкубатор ишини яхшилаш, қуртни вақтида очириб, нормал ҳароратда сақлашдир. Ана шунда бемалол маррага етасан киши,— дейди ипакчилик бригадасининг бошлиғи Аҳмад Нуралиев.

Урта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Киров номли совхоз 5-бўлими пиллачилари ўтган йилги ютуқни янада мустаҳкамлаш билан бирга пилладан юқори ҳосил олиш ишларини қизитиб юбордилар. Улар 39 қути қурт уруғининг ҳар қутисидан 65 килограммдан ёки 2535 килограмм пилла етиштириш учун курашмоқдалар.

Бўлим пиллачилари ҳар қути уруғ учун 60 квадрат метрдан жой тайёрладилар. Қурт боқиш звеноларига 100 килограммчи О. Қурбонова, Г. Иброҳимова, Ризметова сингари тажрибали қуртбоқарлар бошлиқ этиб тайинланди.

Бўлим пиллачилари зиммаларига олган социалистик мажбуриятни ортиғи билан бажариб республиканинг ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйига муносиб совға тайёрлайдилар.

А. РАҲИМБОЕВ.

Ниҳоллар мавж ураяпти

«Коммунизм» колхозининг миришкор пахтакорлари баҳорнинг ғанимат дамларидан унумли фойдаланиб, чигит экишни муваффақиятли тугалладилар. 880 гектар пахта майдонининг 720 гектарига квадрат-уялаб чигит экилди.

Бу ишда механизаторлардан Зокир Тўйчиев, Темир Бекматов ўртоқлар айниқса жонбозлик кўрсатишди. Ҳозир чигитлар бир текисда униб чиқабошлади. Ниҳоллар кун сайин мавж уриб ривожланмоқда.

С. АЪЗАМХЎЖАЕВ,
Янгийўл бошқармаси.

ҒЎЗА КУЛЬТИВАЦИЯ ҚИЛИНМОҚДА

Бу йил 1-«Далварзин» совхози ишчилари Ўзбекистон КП ва республикамизнинг 40 йиллик тўйини она-Ватанимизга 10.600 тонна пахта етказиб бериш билан нишонлашга бел боғлаганлар. Шу мақсадда совхоз коллективи юз берган табиий қийинчиликларни енгдилар ва 4200 гектар ерга сифатли чигит экиб олдилар.

Далаларда иш қизғин. Кундан-кунга ёш ниҳоллар кўзга яққолроқ ташланмоқда. Ҳозир совхозда 3500 гектар ерга экилган чигит тўла униб чиқиб, ўсмадек кўкариб турибди.

Айни пайтда совхознинг бўлимларида, бригадаларида ғўза парваришини кучайтириб юбориш учун қизғин кураш бормоқда. Чигит экишдан бўшаган тракторларга пешма-пеш культиваторлар ва СУЗлар осилмоқда. Ҳозиргача 50 тракторга культиватор ва СУЗ осилди.

6-бўлимдаги Наби Абубакиров бошлиқ звено аъзолари 53 гектар ердан 29 ўрнига 30 центнердан ҳосил етиштиришга бел боғлаганлар. Шу мақсадда чигит эрта муддатларда экиб, ғўза парваришини биринчилар қатори бошлаб юбордилар.

Совхознинг 7, 8 ва 4-бўлимларида ҳам чигит эрта экилди, 30 центнерчилар ҳаракатига қўшилиб иш олиб бораётган бир қатор бригадаларда ғўза культивацияси бошланиб кетди. Давронов, Шоматов, Ҳайдаров, Абдиназаров, Саидусмонов ўртоқлар бошлиқ бригада ва звеноларда эса ғўзани биринчи культивация қилиш билан бирга, биринчи озиқлантиришни ҳам бошлаб юбордилар.

— Бу йил, —деди совхоз директори ўртоқ Йўлдош Иброҳимов, —чигит экиш ўтган йилга нисбатан хийла кеч тамом бўлди. Бироқ бунга қараб умидсизланиш ярамайди. Чунки яганаси қисқа муддатда ўтказилса ва ўсимлик ёшлигидаёқ озиқлантирилса ғўзани тезроқ ва эркин ривожлантириш учун қулай шароит яратилади.

Совхоз коллективининг аҳди шундай. Улар биринчи культивация ва озиқлантиришни қўшиб ўтказиш билан яганини ҳар йилгидан кўра қисқа муддатда тугаллашга ҳаракат қилмоқдалар.

Б. ХАЛИЛОВ.

Бир ярим-икки йилга етадиган ем-хашак жамғарайлик

Мустаҳкам озуқа базаси — чорвачиликни ривожлантиришдаги асосий омилдир. Мўл-кўл ем-хашак жамғарибгина чорвачиликда сезиларли силжиш-ўзгаришлар ясаш, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг барча турлари бўйича белгиланган давлат планларини тўлиқ ва ошириб бажариш мумкин. Масаланинг ана шу муҳим томонига жиддий эътибор бериб келаётган қатор йирик чорвадор хўжаликларда катта-катта меҳнат муваффақиятлари қўлга киритиляпти. Молларнинг туёғи йилдан-йилга тўхтовсиз кўпайиб бормоқда. Чорвачилиги рентабеллашган бундай хўжаликларнинг экономикаси ҳам узлуксиз ривожланиб тобора мустаҳкамланмоқда.

Бу йил қиш қорли, кўклам серёғин келди. Еру замин намга обдон қонди. Бепоён қир-адрларни, баҳорикор ерлар ва тоғ этакларини қалин ўт гилами қоплаб олди. Серавж гиёҳларнинг бўйи ҳозироқ тиззага уриб қолди. Яйловларда қўй-қўзи яйрамоқда, бахра олмоқда. Серҳосил далаларда «дала малика»лари, нўхат ва шунга ўхшаш бошқа ем-хашак экинлари гуркираб ўсаяпти.

Кўкламнинг ёғин-яшинга сероблиги сабабли мўл-кўл ем-хашак тайёрлаш учун қулай шарт-шароит вужудга келганлигини ҳисобга олиб, Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги 1-«Оҳангарон» совхози, Юқори Чирчиқ бошқармасидаги «Гулистон» ва Калинин бошқармасидаги «Коммунизм» колхозларининг чорвадорлари ажойиб ватанпарварлик ташаббуси билан чиқдилар. Мазкур хўжаликларнинг чорвадорлари ўз ички имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, мавсумда бир ярим-икки йилга етадиган миқдорда ем-хашак жамғариш ҳаракатини бошлаб юбордилар. Улар шу кунлардан бошлаб, чорва учун планда белгиланганидан бир ярим-икки баравар кўп ем-хашак базаси яратиш иштиёқида шижоатли меҳнат қилмоқдалар.

Гулистонликлар бу йил ўз боқимларидаги 1027 бош қорамол, 5 минг бош қўй, 200 бош чўчқа, 290 бош йилқи ва туя, 5500 та парранда учун мўл-кўл озуқа тайёрлашади. Колхозда жамоат чорвачилигини ривожлантириш учун катта имкониятлар ва шарт-шароитлар бор. Кенг яйловлар мавжуд барча қорамол, қўй ва йилқиларни 6 ой мобайнида далада боқишга имконият беради. Қолган 180—200 кунда улар қўлдан овқатланади. Ана шу даврда чорва молларини ем-хашак билан тўла таъмин этиш учун пухта ҳозирлик кўриш талаб қилинади.

УРТА ЧИРЧИҚ БОШҚАРМАСИДАГИ 1-«ОҲАНГАРОН» СОВХОЗИ, ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ БОШҚАРМАСИДАГИ «ГУЛИСТОН» ВА КАЛИНИН БОШҚАРМАСИДАГИ «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗЛАРИ ЧОРВАДОРЛАРИНИНГ ЯХШИ ТАШАББУСИ

Бу йил ана шу мақсадларни кўзлаб колхозда 220 гектарга силос учун, 30 гектарга дон учун маккажўхори экилади. Жами 7500 тонна хушхўр силос бостирилади. 1050 центнер дон йиғиб олинади. Чунончи 4600 тонна дағал хашак, 900 тонна концентрат ем, 400 тонна ҳар турли ширали озуқалар жамғарилади. 4600 гектардаги ғалла ва дуккакли экинлар ҳисобига ҳам баракали ем-хашак тайёрланади.

Колхозда ем-хашак сероблиги учун кураш яхши йўлга қўйилган. Хўжаликда эрта баҳорда 4600 гектардан зиёдроқ ерга бошоқли ва дуккакли, каттагина майдонларга эса маккажўхори ва бошқа озуқабоп экинлар экилди. Баъзи майдонларда экинларга дастлабки ишлов бериш бошлаб юборилди.

Колхознинг адрларга жойлашган бедапоя ва пичанзорлари кўкламги кучли ёғингарчиликлардан кейин барқ уриб яшнаб кетди. Ўт-ўланларнинг тез авж олиб ўсаётганлиги ўрим-йиғимга ҳар йилгидан кўра барвақт киришишга ундаяпти.

Мустаҳкам озуқа базаси яратиш кампаниясини қисқа муддатларда намунали ўтказиш учун муҳим тадбирлар белгилаб чиқилди. Хашак тайёрлаш мақсадлари учун 4 та от ва 8 та трактор сенокосилкаси, 6 та от ва 2 та трактор грабели, 2 та стогометатель, 2 та пресподборщик, 2 та волокуша ажратилди. Хашак ўрим-йиғими даврида техниканинг бетўхтов юқори унум билан ишлаб туришини таъминлаш учун мавжуд уч участкага учта механик бириктириб қўйилди. Барча техника ишга тўла шай қилиб қўйилибди.

Хашак тайёрлашда қатнашиш учун иккита ем-хашак ҳамда учта маккажўхорикорлик бригадаларига қўшимча равишда яна 152 колхозчи 10 автомашина, 4 трактор прицепи, 10 та от-арава ажратиш мўлжалланди. Ўрим-йиғимда қатнашувчиларга қулай моддий-маданий шарт-шароитлар яратиб бериш тадбирлари амалга оширилаяпти. Уч ерда дала шийпони ташкил қилинаяпти.

Ем-хашак бригадалари 15 майдан беда ва пичан ўримига киришиб, уни 5 июндан қолдирмай тамомлашга ҳозирлик кўрмоқда. Бригада аъзолари бедани икки марта ўриш эвазига 2 минг тонна, 100 гектардаги табиий пичанзордан 100 тонна пичан жамғаришни мўлжаллаб қўйишибди. Бундан ташқари 200 тонна янтоқ ва бошқа хил дағал хашаклар тайёрлашни ғалла ўрим-йиғими билан бир вақтда олиб бориб, 15 августга қолдирмай тамомлаш кўзда тутилган.

Хашак ўрим-йиғими вақтида от сенокосилкаси билан бир сменада 2,5 гектардан, бир трактор сенокосилкаси билан 6 гектардан, бир кунда эса жами 58 гектардаги хашакни ўриб олишга эришилади. Айни вақтда 48 гектардаги хашак грабел солиб кетма-кет чўмала қилиб кетилади. Ўрилган хашакларнинг қовжираб, қимматли озуқа моддаларининг исроф бўлиб кетишига йўл қўймаслик учун пешма-пеш ғарамлаб бориш ташкил қилинади. Хашак таннархининг қимматга тушмаслиги, чорва қишловида қийинчилик юз бермаслиги учун хашакларни бир йўла қўраларга, молхона отхоналарнинг ёнига ғарамлаб, ферма ходимларининг жавобгарлигига акт билан топширилади.

Хашак тайёрлашда ишлаётганларнинг унумли меҳнат қилишлари учун уларнинг дала бошларида ётиб ишлаши, ўзаро социалистик мусобақаси уюштирилади ҳамда иссиқ овқат бериш йўлга қўйилади. Ишловчиларнинг моддий манфаатдорлигини оширишни кўзлаб муҳим тадбирлар белгиланади.

Чорва бинолари, чорвадорларнинг яшаб турган уйлари 1 ноябргача тўла сифатли ремонтдан чиқарилади. Моллар қишлови даврида жамғарилган хашакларнинг исроф бўлишига йўл қўйилмайди. Хашакларни ДКУ ва саломорезкаларда майдалаб, химиявий моддалар билан ишлов бериб чорва молларига едириш чоралари кўрилади. Ёш молларга сунъий сут, ачитқилар ва бошқа озуқалар тайёрлаб бериш билан уларнинг тез ўсиши ва семиришига эришилади.

Чорвадорлар ишни ана шундай оқилона ташкил қилиш эвазига бу йил давлатга 4 минг центнер сут, 2 минг центнер семиз гўшт, 87 центнер жун ва 208 минг дона тухум етказиб бериш мажбуриятини олганлар.

Бир йилда чорва учун бир ярим-икки йилга етадиган миқдорда ем-хашак жамғариш ташаббускорларидан бўлган Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги 1-«Оҳангарон» совхози ва Калинин бошқармасидаги «Коммунизм» колхози меҳнатсеварлари ҳам ана шундай тадбирлар амалга оширишади.

ҚЎШНИЛАР ЁРДАМИ

Қийин-қистов пайтларда қўлини чўзиб, ёрдамини аямаган кишилардан ҳар қанча миннатдор бўлсанг арзийди.

Катта йўл бўйидаги картада чигит экаётган эдик. Ҳар соат, ҳар минут ғанимат, негаки, баҳор байрамигача ҳамма даламизга чигит экиб оламизда, ғўза парваришини қизғин бошлаб юборамиз, деб колхоз правлениесини ва партия ташкилотини ишонтирган эдик. Қанча ҳаракат қилмайлик, менга иш юришмаётгандай туюларди. Худди шундай пайтда одамлар билан тўла бир машина шийпонимиз ёнига келиб тўхтаса бўладими. Уларга пешвоз чиқдим. Қарасам кабинадан қўшни «Партия XIX съезди» колхозининг раиси Юсуф ака Файзиев тушаяпти. Севиниб кетдим: албатта ёрдамга келишган.

— Ҳашарга келдик, қизим, — деди Юсуф ака мен билан самимий кўришаркан. Қувончимдан оғзимга сўз келмай қолди, фақат чин қалбимдан: «Раҳмат, сизларга» дедим у кишининг қўлини қайта қисиб.

Юсуф ака нуқул новқирон йигитларни олиб келган экан, азаматлар енг шимариб ишга тушиб кетишди: карталарнинг чеккаларидаги бир парча ерни ҳам қолдирмай, чопиб картага қўшишди, ерларимизни текислашди. Орадан оз фурсат ўтмай, иккита агрегат ҳам экипажи билан етиб келиб, теп-текис қилинган даламизга уруғ қадай бошлади. Хуллас яхшиларнинг шарофати билан бригадамизнинг 35 гектар майдонига уч кундаёқ чигит экиб олдик. Деҳқон боболаримизнинг «уруғни ерга қадасанг барвақт, мўлжалдаги ҳосилни оласан ҳар вақт» деган доно сўзларига амал қилишимизда ён қўшниларимизнинг кўмаги катта бўлди. Энди бутун куч ва ғайратимизни ҳамма майдондаги ғўзаларимизни тўла ундириб олиш, парваришни кучайтиришга, кузда ҳар гектардан камида 30 центнердан «оқ олтин» кўтаришга қаратамиз. Бригадамизда ишлаётган олти қизнинг ҳар бири 15 тоннадан пахта етиштиради.

Ён қўшнимиз —жон қўшнимиз бўлган «Партия XIX съезди» колхозининг ҳашарга келган пахтакорлари колхозимизнинг бошқа бригадаларида ҳам чигит экишни барвақт тугаллашда ёрдам бердилар.

Улмасой АНОРБОЕВА,
Янгийўл бошқармасидаги Фрунзе номли колхознинг бригада бошлиғи.

ТИНЧЛИК УЧУН, БАРЧА ХАЛҚЛАР ОЗОДЛИГИ ВА МИЛЛИЙ МУСТАҚИЛЛИГИ УЧУН

Совет ҳукуматининг баёноти

Совет ҳукумати Осиё ва Африка мамлакатлари ҳукуматларига баёнот юборди. Совет ҳукумати бу баёнотида Африка-Осиё мамлакатларининг 2 конференцияси империализмга қарши, мустамлакачилик асоратига қарши курашаётган барча кучларни жипслаштиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйса ва бошқа мақсадларни, яъни ана шу кучларни бир-биридан ажратиб юбориш мақсадини кўзда тутмаса, бу конференциянинг чақирилишини қўллаб-қувватлашини билдиради. Осиёдаги йирик давлатларнинг бири бўлган Совет Иттифоқи, дейилади баёнотда, бу конференциянинг муваффақиятли ўтиши учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўришга тайёрдир. Африка-Осиё мамлакатларини бир-биридан ажратиб юборишни истаётган кишиларга шундай зарба бериш кераккi, бунинг оқибатида тинчлик учун, барча халқларнинг озодлиги ва миллий мустақиллиги учун биргалашиб кураш олиб боришдан иборат қатъий ирода намойиш қилиб кўрсатилсин.

Совет ҳукуматининг баёнотида эслатиб ўтилишича, Осиё ва Африка мамлакатларининг иккинчи конференциясини ўтказиш юзасидан яқинда Жакартада бўлиб ўтган тайёргарлик кенгашида Совет Иттифоқини ана шу конференцияга чақириш масаласи қараб чиқилди. Совет ҳукумати бу масалани қўйишда ташаббус кўрсатмади, лекин у тайёргарлик кенгашида қатнашиб, шу масалани муҳокамага қўйган ва Совет Иттифоқи империализмга ҳамда мустамлакачиликка қарши кураш олиб бораётган Осиё ва Африка мамлакатлари билан бир қаторда бўлиши кераклигини ёқлаб чиққан ҳукуматлардан миннатдордир. Аммо бир қанча мамлакатларнинг Совет Иттифоқини Осиё ва Африка мамлакатларининг иккинчи конференциясида қатнаштириш йўлидаги интилишларига Хитой Халқ Республикаси ҳукумати бехаёлик билан сурбетларча қарши чиқди.

Хитой делегациясининг бошлиғи —Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгаши бош министрининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Чэнь И аслида «Совет Иттифоқи Африка мамлакати ҳам эмас, Осиё мамлакати ҳам эмас» деган баҳонанигина рўкач қилди.

Ҳар бир саводли одам шуни яхши биладики, Совет Иттифоқи Европадагина эмас, балки Осиёда ҳам энг йирик давлатдир. Осиё территориясининг тахминан 40 проценти Совет Иттифоқи ҳиссасига тўғри келади. СССРнинг Осиёдаги қисми бутун Хитой территориясидан қарийб икки баравар каттадир.

Совет ҳукуматининг баёнотида таъкидлаб ўтилганидек, Хитой Халқ Республикаси ҳукумати Совет Иттифоқи билан Африка ва Осиёдаги бошқа мамлакатлар ўртасига совуқлик солмоқ учун географияни зўрлик билан ўзгартиришга ҳар қанча уриниб кўрмасин, ақли расо кишиларнинг ҳаммаси учун аён бўлган фактларни оёғини осмонга айлантириб кўрсата олмайди. Ваҳоланки, Хитой Халқ Республикаси ҳукумати тинчлик ва миллий мустақиллик ишини қаттиқ туриб химоя қилаётган давлатлар ва халқларни бир-биридан ажратиб юбориш йўлини ҳозирда ҳам ўтказиб, ирқий тафовутларни биринчи ўринга қўйиб келмоқда. Ана шу ирқий тафовутлар халқаро майдонда сиёсий манфаатлар бирлигини ва биргалашиб ҳаракат қилиш имкониятини белгилаб бериши керак эмиш.

Аммо ирқий бирдамлик шиорларини ғаразли мақсадлар билан рўкач қилиш, дейилади яна Совет ҳукуматининг баёнотида, танаси оқ, қора ва сариқ халқлар ўртасида, ўзининг миллий тараққиётига отланган Осиё ва Африка халқлари билан социалистик мамлакатлар ўртасида қандайдир «Хитой девори»ни вужудга келтиришга уринишдан бошқа бир нарса эмас. Ирқчилик назариялари ва ғояларини рўкач қилишнинг ўзи ҳам янги бирнарса эмас ва ўз сиёсатини инсониятга душманчиликдан иборат ана шу асосга қурмоқчи бўлганларнинг номларини ва уларнинг уринишлари нима билан тамом бўлганлигини эслатиб ўтишнинг ҳожати ҳам йўқ.

У ёки бу давлатнинг, халқнинг халқларни тўлқинлантираётган энг муҳим халқаро проблемаларни қараб чиқиш ва ҳал этишга ўз ҳиссасини қўшиш қобилиятига ирқий белгини мезон қилиб олиш— халқаро муносабатларнинг бутун тажрибасини тамомила менсимаслик бўлур эди, халқаро кенгашлар ва халқаро ташкилотларда, шу жумладан Бирлашган Миллатлар Ташкилотида кўп мамлакатлар ўртасида вужудга келган мустаҳкам ва самарали ҳамкорлик практикасини шубҳа остига қўйиш бўлур эди.

Хитой Халқ Республикаси ҳукумати тарғиб этаётган ирқий белги унинг Африка-Осиё мамлакатларига нисбатан гегемонлик мақсадларини соҳталик билан ниқоблашдан бошқа бир нарса эмас.

Совет ҳукумати Хитой Халқ Республикаси расмий вакилининг Жакартада масъулиятсизлик билан қилган баёнотига эътиборни жалб этиш зарур деб ҳисоблайди. СССР халқларининг тақдири Осиёдаги бошқа халқларнинг тақдири билан ғоят чамбарчас боғланганлиги туфайли, ажнабий золимларга қарши биргаликда олиб борилган курашда жуда кўп меҳнат сарф қилинганлиги ва жуда кўп қон тўкилганлиги туфайли Хитой Халқ Республикаси вакилларининг бундай хуружлари ва сиёсий найранглари тўғрисида индамай ўтиш мумкин эмас.

Совет ҳукумати, дейилади баёнотнинг охирида, тинчлик учун, халқларни мустамлакачилик зулмидан ва ажнабийларга қарам бўлишнинг ҳар қандай формаларидан тамомила озод қилиш учун зўр ғайрат билан олиб бораётган курашини бўшаштирмайди ва чет эл ҳукмронлиги кишанларини парчалаб ташлаётган ёш давлатлар билан социалистик мамлакатлар ўртасидаги дўстлик, ҳамкорликни мустаҳкамлаш, уларнинг бир-бирларига ёрдамларини кучайтириш учун, уларни жипслаштириш ва бирлаштириш учун янада зўр сабот билан кураш олиб бораверади. (ТАСС).

ҚЎЗИЛАТИШ ҚИЗҒИН

Чўпонликни севимли касб қилиб олган, суяги қир-адрларда шу касб билан қотган машъаллар анчагина топилади, бу колхозда. Ҳар баҳорда юз совлиқдан 120—125 тадан соғлом қўзи олишга эришаётган Анорбой Жумабоев, Турдимат Турдиалиев, Муҳаммадали Асанов, Тонготар Пертоев ўртоқлар ана шундай машъал чорвадорлардандир.

Шу кунларда уларнинг отарларида бўлсангиз ажойиб манзара устидан чиқасиз: бир ёнда қир-адрлардаги майсалар гилами қулф уриб яшнаб ётибди, бир ёнда барра қўзилар оналарининг орқасидан ўйноқлаб югуришади. Отарларда эндигина дунёга келган жажжи қўзиларнинг ёқимли маъраши эшитилади.

«Олтин китоб» қаҳрамони ўртоқ А. Жумабоев бу йил ҳам ажойиб муваффақиятларга эришмоқда. У ҳозироқ 57 совлиқдан 64 қўзи олди. Унинг укаси Қолибек ҳар юз совлиқдан 120 тадан қўзи олиш борасида акаси билан беллашган.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти чўпонларни ҳар томонлама рағбатлантириб турибди. Пландан ортиқ олинган ҳар бир қўзи учун маълум миқдорда қўшимча ҳақ белгиланган. Чўпонлар аҳволидан хабар олиб туриш учун ҳар бир отарга иккитадан киши бириктирилган. Чўпон оилалари зарур озиқ-овқат маҳсулотлари ва буюмлар билан таъминланган. Ҳамма отарларда радиоприёмник ва газета-журналларнинг янги сонларини учратасиз.

Юқори Чирчиқ бошқармасидаги Фрунзе номли колхоз чўпонлари қўзилатиш кампаниясини зўр уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар.

В. ҚОДИРОВ.

Н. С. Хрушчев Аҳмад Бин Белла билан суҳбат қилди

ЯЛТА, 4 май. (ТАСС). Жазоир Халқ Демократик Республикасининг президенти, Жазоир Миллий озодлик фронти партиясининг бош секретари Аҳмад Бин Белла 2—4 майда Қримнинг Қора денгиз соҳилларида КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев билан бирга бўлди. Бу ерда Совет Иттифоқи билан Жазоир ўртасида қардошларча дўстлик муносабатларини ривожлантириш, шунингдек ҳозирги халқаро аҳволга тааллуқли кўп масалалар юзасидан улар ўртасида Москвада бошланган дўстона суҳбат ва фикр олишув давом эттирилди.

Самимият ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган суҳбатларда қуйидагилар қатнашдилар: Жазоир томонидан Жазоир Миллий озодлик фронти партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзолари—ташқи ишлар министри Абдил Азиз Бутефлика, Миллий экономика министри Башир Бумаза, социал ишлар министри Муҳаммад Сағир Наққош, сиёсий бюро аъзолари Ҳусин Зеҳвон, Тақар Забрий, Миллий озодлик фронти партияси Марказий Комитетининг аъзоси, давлат министри Умар Узган ҳамда Жазоирнинг СССРдаги элчиси Муҳаммад бин Яҳё.

Суҳбатларда совет томонидан қуйидагилар қатнашдилар: КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Украина Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари П. Е. Шелест, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, Украина ССР Олий Совети Президиумининг раиси Д. С. Коротченко, Украина ССР Министрлар Советининг Раиси И. П. Казанец ҳамда СССРнинг Жазоир Халқ Демократик Республикасидаги элчиси Н. М. Пегов.

ЭРТАГА РАДИО КУНИ

ҚОҒОЗСИЗ ВА МАСОФАСИЗ ГАЗЕТА

«ЁШЛИК» РАДИОСТАНЦИЯСИДАН ГАПИРАМИЗ

«Ёшлик» радиостанцияси! Бу станция орқали берилаётган мазмунли эшиттиришлар таърифини ёшлардан сўранг. Улар сизга радиостанция тўлқинлари орқали таралаётган эшиттиришлар ҳақида завқланиб ҳикоя қилиб беришади. Ҳа, республика радиоси эшиттиришлари сафига «Ёшлик» радиостанцияси ҳам қўшилди. «Ёшлик» радиостанцияси ҳали ёш. Унинг эфирда пайдо бўлганига ярим йил бўлди.

«Ёшлик» радиостанцияси эшиттиришлари программаси жуда ранг-баранг. Таниқли олимларнинг мазмунли суҳбатлари ҳам, атоқли ёзувчиларнинг самимий маслаҳатлари ҳам, донгдор кишиларнинг чиқишлари ҳам завқ билан тингланади. Шунинг учун ҳам эфирда дикторнинг: «Ёшлик радиостанциясидан гапирамиз» деган янгроқ овози эшитилганда йигит-қизлар унга завқ билан қулоқ соладилар.

Ҳар бир эшиттиришдан сўнг хатлар ёғилиб кетади. Ахир, эшиттиришлар ёшларда катта таассурот қолдиради-да!

«Қай куни мен ёзувчи Мирзакалон Исмоилийнинг суҳбатини мароқ билан тингладим,— дейди Оржоникидзе посёлкасида истиқомат қилувчи О. Орифжонов. Суҳбатда чиндан ҳам муҳим тема кўтарилди. Ҳурматли Станция! Ана шундай сермазмун суҳбатларни тез-тез уюштириб турсангиз».

«Мен «Тўлқиной»нинг маслаҳатларига тўла қўшиламан, — дейди бухоролик студентка С. Азизова.— «Тўлқиной» аёлларимизнинг ўзига хос фазилатлари ҳақида тўғри гапларни айтди».

Айтгандай, «Тўлқиной» радиостанциянинг бош қаҳрамони. У хотин-қизларнинг яқин дугонаси сифатида қимматли маслаҳатлар беради. Ўзингизни қизиқтирган саволлар билан «Тўлқиной»га мурожаат қилаверинг. Фойдали маслаҳатларини сиздан аямайди. Ҳозир кўпгина радио тингловчи хотин-қизлар станциянинг бу қаҳрамони билан яқиндан дўстлашиб олишган.

— Станциямиз ўз оти билан ёшлар радиостанциясидир,— дейди редакциянинг бош редактори ўртоқ Р. Раҳмонов.—Шунинг учун биз навқирон ёшлик ҳақида, йигит-қизларнинг ажойиб фазилатлари, қайноқ ишлари ҳақда эшиттиришлар бериб боряпмиз. Станциямиз ёшларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш ишига ҳам озми-кўпми ўз ҳиссасини қўшаяпти. Биз яқин келгусида «Маданият университети» деган янги бўлим ҳам очмоқчимиз. Университет машғулотларида ёшлар тарбияси тўғрисида фойдали суҳбатлар ўтказилади.

А. АЛИЕВ.

Суратда: (чапдан ўнгга) практикант Т. Қўзибоев, «Ёшлик» радиостанциясининг штатсиз дикторларидан бири, ТошДУ механика-математика факультетининг студенти А. Носирова, бош редактор Р. Раҳмонов ва редактор С. Умаровлар навбатдаги эшиттириш программаси планини муҳокама қилишмоқда.

МАМЛАКАТДА ЯГОНА

Унча катта бўлмаган хона радиотехникага оид ҳар хил аппаратлар билан тўла. Бу ерда радиостанцияларнинг қорамтир кообкалари ҳам кўзга ташланади. Ўртадаги катта столда эса электр токни тўғрилайдиган механизмлар турибди. Трансформаторлар, радиосхемалар ҳам анчагина. Стол атрофида турган 5-6 чоғлик киши эса радиостанцияни ясаш билан банд.

Бу хонани радио устахонаси деб ўйлагандирсиз. Йўқ, бу ер республика радиоклуби. Клуб иш бошлаганига икки ой бўлди, холос. Бундай ҳунар ўчоғи ҳозирча мамлакатимизда фақат битта.

Республика радиоспорт федерацияси ташаббуси билан ташкил этилган мазкур клуб радио ҳаваскорларининг севимли жойларидан бири бўлиб қолди. Клуб машғулотларига кўпгина ёшлар актив қатнашмоқда. Инженер П. Н. Гольдшмидт, В. С. Могилев ва бошқа мутахассислар бошчилигида олиб борилаётган машғулотлар айниқса қизиқарли бўляпти.

—Республика радиоклуби олдида катта вазифалар турибди, — дейди инженер Я. М. Фурман.— Ўзингизга маълумки, республикамизнинг деярли ҳар бир области ўз радио клубига эга. Уларнинг фаолияти кейинги йилларда жонланиб кетди. Бироқ, радиотехника соҳасида тўпланган бой тажрибаларни кенг оммалаштирадиган бирон марказ йўқ эди. Бу эса область радиоклублари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатишга маълум даражада салбий таъсир этар эди. Мана энди Тошкентда ана шундай марказ ташкил топди. Эндиликда радиоҳаваскорларнинг республика ёки Бутуниттифоқ мусобақаларига ҳам тайёргарлик кўриш учун пухта замин ҳозирланади.

Клубда ҳозир бир неча лаборатория ишлаб турибди. Клуб радиостанциялар орқали областлар билан оператив алоқа боғлаш марказига ҳам айланди. Шу йўл билан, ҳатто Москвадаги марказий радиоклуб ўртасида ҳам доимий алоқа ўрнатиш мумкин.

Бу марказ электрон-ҳисоблаш машиналарини бошқарадиган операторларни ҳам тайёрлашга киришди. Шунингдек, радиоаппаратлар ва телевизорларни ремонт қилиш бўйича механиклар ҳам тайёрлаб беради.

М. ТОШПЎЛАТОВА.

КОММУНИЗМ ҒОЯЛАРИНИНГ ЖАРЧИСИ

Совет радиоси ва телевидениесининг ривожланиши В. И. Лениннинг номи билан боғлангандир. 1918 йил декабрда В. И. Ленин Нижегородда радио лаборатория ташкил этиш тўғрисидаги декретга қўл қўйди. Бу Совет Россиясида радио соҳасидаги биринчи илмий-текшириш муассасаси эди. В. И. Ленин мамлакатимизда радио алоқа ва техникани ривожлантириш ва такомиллаштириш тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилди.

Совет кишилари бизнинг мамлакатимиз радио ва телевидениенинг ватани эканлиги билан фахрланадилар.

1928 йилдаёқ Тошкентда телевизион системаси синаб кўрилган эди. Ҳозир Ўзбекистонда иккита телевизион студияси мавжуд. Тошкент ва Урганчдаги телестудиялардан ташқари шу йилнинг охирига бориб Нукусда янги телемарказ ишга туширилади. 1965 йилда Москва — Куйбишев — Тошкент радиорелей линиялар қурилиши тугалланади ва республикамизнинг телетомошабинлари Москва телевидениесининг эшиттиришларини экранларда кўриш имкониятига эга бўладилар.

Радио фақат техника воситасигина бўлиб қолмай, балки пропаганданинг қудратли қуролидир. Совет радиоси коммунизм идеяларини, совет кишиларининг олижаноб мақсад йўлида олиб бораётган ажойиб курашларини кенг пропаганда қилишда партиямизнинг қўлида қудратли воситадир. Совет радиоси коммунизм қураётган миллионларнинг минбари бўлиб қолди.

КПСС XXII съездининг тарихий кўрсатмалари, партия Программасида қўйилган улуғвор вазифалар, Марказий Комитет Пленумларининг материаллари радио ва телевидение эшиттиришларида мунтазам равишда кенг меҳнаткашлар оммасига етказилмоқда. Улкан химияни барпо қилишда, қишлоқ хўжалигини интенсивлашда, совет кишиларининг коммунистик онглилигини оширишда ва меҳнатга бўлган муҳаббат руҳида тарбиялашда катта ишлар амалга оширилмоқда.

КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари қарорлари муносабати билан радио ва телевидение катта ижодий ва ташкилотчилик ишлари олиб бормоқда. Радио ва телередакциялар жойларга ижодий бригадалар юбормоқда. Оммавий рейдлар ўтказмоқда, республикамиз меҳнаткашларини коммунизм қурилишини тезлатишга сафарбар этишда ёрдам бермоқда. Ишлаб чиқариш илғорлари ҳақида, саноат ва қишлоқ хўжалигидаги энг яхши ва илғор тажрибалар тўғрисида эшиттиришлар ташкил этилмоқда. Бадиий эшиттиришлар программасида замонавийлик темасига, коммунизм қурувчисининг образини кўрсатишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Ўзбекистон радиосининг программаларида чет эл мамлакатлари учун инглиз, форс, урду, ҳинди ва уйғур тилларида олиб бораётган эшиттиришлар катта ўрин эгаллайди. Бу эшиттиришларни чет эллардаги дўстларимиз эътибор билан тингламоқдалар. СССРнинг халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида эришаётган муваффақиятлари ҳақидаги, Совет ҳокимияти йиллари ичида Ўрта Осиё республикаларида амалга оширилган ғоят катта ўзгаришлар ҳақидаги маълумотларни ҳавас билан кузатиб бормоқдалар.

Радио ва телевидение сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётимиздаги ўзгаришларни оператив етказишда катта роль ўйнамоқда. Ўзбекистон радиоси ўзбек, рус, тожик, қозоқ тилларида 15 га яқин сўнгги ахборот эшиттирмоқда.

КПСС XXII съездида қайд қилинганидек Ўзбекистон мамлакатнинг асосий пахта базаси бўлиб келди ва бундан кейин ҳам асосий пахта базаси бўлиб қолади. «Оқ олтин» етиштиришни кўпайтириш — республикамиз қишлоқ хўжалигини интенсивлашда асосий йўл. Радио ва теле журналистлар пахтачиликни янада ривожлантириш учун курашда республика партия ташкилотига ёрдам бермоқдалар. «Илғор тажрибалар минбари», «Химия — пахтакорларнинг яқин ёрдамчиси», «Химия — чорвачилик маҳсулдорлигини оширишга хизмат қилмоқда», «Бир майдонда икки марта ҳосил», «Қолоқлар бўлмайди» каби циклдаги радио ва телеэшиттиришлар қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва кадрларнинг ташкилотчилик қобилиятини оширишда катта роль ўйнамоқда.

Болалар ва ёшлар учун берилаётган радио ва телеэшиттиришлар ҳақида жуда кўп хатлар олинмоқда. Ёш радиотингловчилар эшиттиришларнинг формаси ва мазмуни анча мақбул бўлиб бораётганлигидан хурсанд бўлишлари билан бирга, эшиттиришларнинг сифати ва савиясини янада ошириш тўғрисида ўзларининг истак ва таклифларини билдирмоқдалар. «Ёшлар клуби», «Студентлар, сизлар учун», «Зарбдор комсомол қурилишларида» каби циклдаги эшиттиришлар «Ёшлик» радиостанциясининг программалари ана шулар жумласидандир.

Адабий-драматик ва музикали эшиттиришлар тингловчилар ва телетомошабинларда катта таассурот қолдирмоқда. Бадиий эшиттиришлар редакциялари ёзувчилар, шоирлар, композиторларнинг ҳозирги замон темаларида ёзган янги асарларини кенг пропаганда қилишни ўзларининг биринчи галдаги вазифалари деб ҳисоблайдилар. Бадиий эшиттиришлар программалари ҳозирги замон асарлари ҳисобига анча бойиди.

Республикамиз меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг ташкил топганига 40 йил тўлишини нишонлашга зўр тайёргарлик кўрмоқдалар. Республика радио ва телевидение ходимлари ана шу шонли юбилей муносабати билан республикамизнинг Совет ҳокимияти йиллари ичида қардош халқлар оиласида Коммунистик партиянинг доимий ғамхўрлиги туфайли эришган ва эришаётган ғоят улкан муваффақиятларини кенг ёритишга жиддий эътибор бермоқдалар. Ҳозир шу мақсадда турли рубрика ва циклларда радио ва телеэшиттиришлар ташкил қилинмоқда.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, радио ва телевизион эшиттиришларда ҳали бир қатор нуқсон ва камчиликлар мавжуд. Айрим ҳолларда эшиттиршлар зерикарли, мазмун жиҳатидан бўш, саёз бўлади. Радио ва телевидение ходимлари эшиттиришлар программасининг янада хилма-хил, сермазмун бўлиши учун курашадилар.

Идеология фронтининг зарбдор кучлари ҳисобланган радио ва телевидение ходимлари ўзларининг бутун куч ва қувватларини коммунизм ишининг тантанасига бағишлайдилар.

Б. ЗИЯЕВ,

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети радио ва телевидение давлат Комитетининг бош редактори.

Чотқол—телевизион вишка

Йигирма бешинчи таянч линия Чотқол тоғи этакларига келиб тақалди. Энди буёғини нима қилиш керак? Таянч линияни тоғ орасидан олиб ўтиш мумкин. Аммо, бунинг фойдаси йўқ. Барибир телевизион тасвир экранда хира кўринаверади. Хўш, бунинг бирон бошқа чораси йўқмикан?

Ҳа, бу саволлар бундан бир-икки ой муқаддам Олмалиқ монтаж бошқармасидагиларни ўйлатиб қўйган эди. Лекин, кўп ўтмай чигалнинг учи топилди. Монтажчилар таянч линияларининг давомини тоғ оралиғидан эмас, балки унинг устидан олиб ўтишга қарор қилишди.

Энди бульдозерлар ҳам, тракторлар ҳам иш бермай қолди. Чотқол тоғи устида вертолёт пайдо бўлди. Ҳа, вертолёт ёрдамга келди-ю, монтажчиларнинг иши юришиб кетди. Тоғ устидан 18 километр узунликдаги линия ўтди.

Оҳангарон тоғлар билан қуршалган. Бу ҳол радио тўлқинларининг ўтишига тўсқинлик қиларди. Устига-устак телевизор экрани хира кўрсатарди. Шунинг учун телевизион вишка ўрнатишнинг фойдаси йўқ ҳисоб. Бунинг бошқа йўли топилди. Вишка ўрнига ҳам тўлқинларни қабул қилиб олувчи, ҳам узатувчи аппарат ўрнатилди. Бу эса телевизор экранларда тасвирни тиниқ қилиб кўрсатиш имконини берди. Чунки, бу нуқта Тошкентга ҳам, Оҳангаронга ҳам кўриниб турарди.

Тез орада таянч линиялар ҳам ўтказиб бўлинди. Чотқол тоғининг энг баланд чўққисида станция ишга тушди. Бу оҳангаронлик меҳнаткашларга радио куни олдидан ҳозирланган катта совға эди. Шунинг учун улар Олмалиқ монтаж бошқармаси ходимларининг бу жонкуярлигидан беҳад хурсанд бўлдилар.

Ҳозир Оҳангарон шаҳри меҳнаткашлари Тошкент телевизион маркази орқали берилаётган телеэшиттиришларни бемалол томоша қилишяпти.

С. ВОҲИДОВ.

ТОШКЕНТДА МАТБУОТ КУНИ

Пойтахт жамоатчилиги Совет матбуоти кунини кенг нишонлади. Кеча Навоий номидаги опера ва балет театрида бўлган тантанали йиғилишни шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ В. А. Архангельский очди. Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг содиқ ленинчи Н. С. Хрущев бошчилигидаги Президиумини фахрий президиумга сайлади.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги матбуот давлат комитетининг раиси З. И. Есенбоев, «Шарқ гули» фабрикасининг мастери Г. Файзиева, Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг академиги, математика фанлари доктори Т. Қориниёзий, Тошкент политехника институти жамоатчилик асосидаги журналистика факультети деканининг ўринбосари В. Чернов ва Туркистон ҳарбий округи «Фрунзевец» газетасининг ҳарбий мухбири С. М. Казанчук ўртоқлар табрик нутқлари сўзладилар.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Н. С. Хрущевга баланд руҳ билан табрик хати қабул қилдилар.

Тантанали йиғилиш қатнашчиларига концерт қўйиб берилди.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

ДЎСТЛИГИМИЗ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНАБЕРАДИ

ЖАЗОИР, 4 май, (ТАСС). Жазоирдаги ҳамма газеталар аввалгидек ўзининг асосий эътиборини президент Аҳмад бин Белланинг Совет Иттифоқида бўлишига қаратмоқда. Газеталар Жазоир ҳукумат делегациясининг Қримдаги «Горний» совхозида бўлишини тасвирловчи фотосуратларни кўзга кўринарли жойларда босиб чиқарди.

«Пепль» газетаси Совет-Жазоир музокараларининг боришини шарҳлаб, қуйидагиларни ёзади:

«Жазоирликларнинг озодлик ва мустақиллик учун олиб борган курашида уларга ёрдам бериб келган совет халқи мамлакатимизни қўллаб-қувватлаётганини яна бир қарра намойиш қилди».

Совет ва Жазоир халқларининг бир-бирини ҳурматлашга, бир-бирининг ички ишларига аралашмасликка асосланган дўстлиги, деб уқтиради газета, самимият ва ишонч вазиятида ўтаётган ҳозирги музокаралар натижасида янада кўпроқ мустаҳкамланади.

«Альже репюбликэн» газетаси Жазоир президенти Аҳмад бин Беллага «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофоти берилганлигига тўхталиб, қуйидагиларни ёзади: Бу билан «Жазоир халқининг бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишидаги хизматлари эътироф этилди. Бутун Жазоир халқи ана шу мукофотга, шунингдек бин Белла Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони билан тақдирланганлигига юксак баҳо бермоқда. Ўз қалбини ифтихор ҳисси билан тўлдирган бу юксак шараф учун ўз дўстларига миннатдорчилик билдирмоқда. Иккала мамлакатларимизни боғлаб турган узилмас дўстликни халқимиз бундан буён ҳам мустаҳкамлай беради».

Бирликни мустаҳкамлайлик

ПАРИЖ, 4 май. (ТАСС). Франция Коммунистик партиясининг бош секретари М. Торез Париж жанубидаги шаҳарчалар партия ташкилотлари вакилларининг конференцияси делегатлари ҳузурида нутқ сўзлаб, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг бирлигини мустаҳкамлашга чақирди.

М. Торез, жумладан, бундай деди: Ленин халқ оммасини ўзига тортиш, уларнинг бошини бир ерга қовуштириш учун коммунистлар оғизда эмас, балки амалда қандай курашишлари кераклигини бизга ўргатган. М. Торез Хитой Коммунистик партиясининг раҳбарлари тойиб кетган позициялар тўғрисида гапириб, уларнинг қарашлари хатолигини моддама-модда анализ қилиб берди, уларнинг бузғунчилик ишларини фош қилиб ташлади. Франция Коммунистик партиясининг бош секретари уқтириб айтдики, ҳозир гап марксизм-ленинизм принципларини ҳимоя қилмоқ учун идеология соҳасида ва сиёсий соҳада каттагина курашни кенг қулоч ёздириш зарурлиги тўғрисида бормоқда.

Франция Коммунистик партияси коммунистик партияларнинг халқаро кенгашини чақиришни таклиф қилаётганлигини эслатиб, М. Торез марксизм-ленинизм принципларини халқаро миқёсда қарор топтириш ҳозир қатъиян зарурдир, деди.

Ироқ муваққат конституциясининг қоидалари

БАҒДОД, 4 май. (ТАСС). Бош министр Т. Яҳё Ироқ Республикасининг муваққат конституциясини кеча радио орқали ўқиб берди. Муваққат конституцияда айтиладики. Ироқ, — ислом динига таянувчи «демократик социалистик давлат»дир. Араб тили Ироқнинг расмий тили ҳисобланади. Ҳамма ироқликлар — араблар, курдлар ва бошқа миллатлар қонун олдида тенгдирлар.

Президент давлат бошлиғи ва қуролли кучлар бош қўмондони ҳисобланади. У бош министрни, унинг ўринбосарларини, министрларни тайинлайди ҳамда уларни ўз зиммаларига юклатилган вазифалардан озод қилади. Президент ҳамма қонунларни ва Министрлар советининг қарорларини, шунингдек шартнома ва битимларни тасдиқлайди.

Хусусий мулк қонун томонидан қўриқланади ва хусусий мулкнинг адолатли равишда товон тўламасдан туриб, мусодара қилиниши мумкин эмас.

Ўтиш даври ҳозирги конституция жорий қилинганидан бошлаб уч йилдан ортиққа чўзилмайди.

„Тинчлик учун курашчини табриклаймиз“

ИСКАНДАРИЯ, 4 май. ТАСС мухбири В. Дуганов хабар беради:

Бирлашган Араб Республикасида совет халқининг вакили —Совет ҳукуматининг бошлиғи Н. С. Хрушчевни кутиб олишга ҳозирлик кўрилмоқда.

«Ўрта денгиз жавоҳири», мамлакатнинг энг йирик порти ҳисобланган Искандария республикада ҳурматли совет меҳмони қадам ранжида қиладиган биринчи шаҳар бўлади. Тайёргарлик нишоналарини шаҳарнинг ҳамма жойида кўриш мумкин: уйларнинг олди бўялмоқда, кўча ва майдонларнинг номлари ёзилган лавҳалар янгиланмоқда, шаҳар хўжалиги тартибли ҳолга келтирилмоқда. Ҳамма жойда чиройли арклар қад кўтармоқда. Бу аркларда совет меҳмонига қарата рус ва араб тилларида ёзилган табрик сўзларини ўқиш мумкин. Шаҳарда 30-дан ортиқ ана шундай арк қурилади.

Шу аркларнинг бирнечаси 20 километрдан кўпроқ масофага чўзилган гўзал соҳилга қурилмоқда. Арклардан бирининг теппасига ер шарининг ва унинг устида парвоз қилиб юрган каптарнинг макети ўрнатилган. Рус тилида «Тинчлик учун курашчини табриклаймиз!» деган сўзлар ёзилган.

«Искандария раис Хрушчевни табриклайди!», «Яшасин Совет-Араб дўстлиги!», «Яшасин Хрушчев билан Жамол Абдил Носир!», «Яшасин дўст совет халқи!», «Асвондаги баланд тўғон — Совет-Араб дўстлигининг символидир!» деган транспарантлар ҳамма жойда кўзга ташланиб туради.

Губернатор идораси ҳам гавжум Искандария губернатори Муҳаммад Ҳамди Ашур раислигидаги махсус комитет Н. С. Хрушчевни кутиб олишга тайёргарлик масалалари билан шуғулланмоқда.

Раситтин саройида тайёргарлик ишлари тугалланмоқда. Н. С. Хрушчев Искандарияда бўлган даврда шу сарой унинг расмий резиденцияси бўлади.

Бирлашган Араб Республикасидаги бошқа шаҳарлар қатори Искандария аҳолиси ҳам Совет ҳукуматининг бошлиғи Н. С. Хрушчевни самимият билан кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқда.

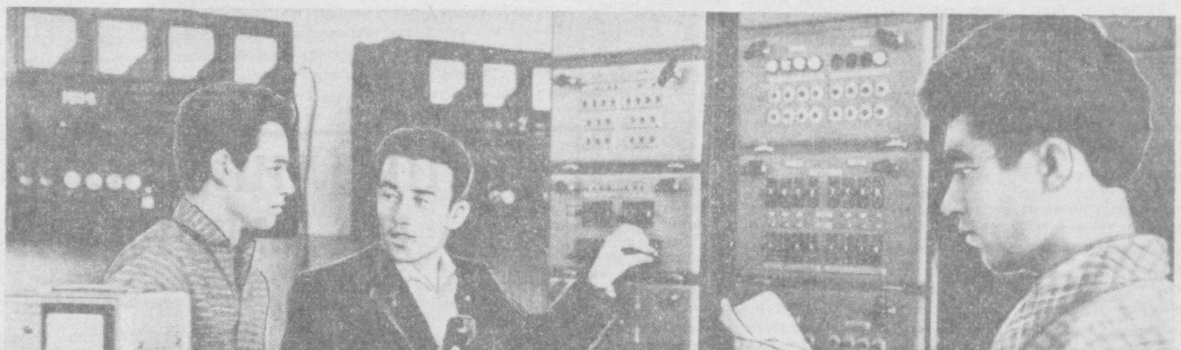

Тошкент Давлат Алоқа институти радиоклуби алоқачиларнинг чинакам мактабига айланган. Суратда: радио эшиттириш кафедрасининг ассистенти М. Зуфаров (ўртада) янги аппаратлар тўғрисида студентларга гапириб бермоқда. А. Абалян фотолари.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА, * ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИЗОР

6 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Одоблик элга манзур** (мактаб ўқувчилари учун). 18.35—**Телевизион янгиликлар**, 18.55—**Ўрта Осиёнинг катта химияси**, 19.15—**Машина теримига шу кундан тайёрланинг** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 19.35—**Концерт** (Чимкент область, Сариёғоч ишлаб чиқариш бошқармаси бадиий ҳаваскорлари ижросида).

20.10—**Эшиттиришлар программаси**.

Рус тилида: 20.15—**Телевизион янгиликлар**, 20.35— **Ўзбекистонда тасвирий санъат ҳафталиги** (Округ офицерлар уйидан). 21.05—**Шаҳримиз озода ва гўзал бўлсин**, 21.20—**Экран янгиликлари**, 21.50—**Реклама ва эълонлар**, 21.55—**Авлиё Иорген байрами** (кинокомедия).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00—**Инсон қўлининг сахийлиги** (телевизион очерк), 18.20—**Саян ортида, Бухоро—Урал** (ҳужжатли фильмлар), 19.00—**Улдирма** (Марказий телестудия спектакли).

Ўзбек тилида: 20.15—**Қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарида**, 20.35—**Телевизион очерк**.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 6/V да **Евгений Онегин**, 7/V да **Оққуш кўли**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — (қишки бинода) 6/V да **Номаълум киши**, 7/V да **Биринчи муҳаббат**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — (қишки бинода)— 6/V да **Катта концерт**, 7/V да **Нодира**.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

«Ҳинд малинаси» шарпаси — «ВАТАН», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Тиниб-тинчимас жиян — НАВОИЙ номли, (кундуз ва кечқурун).

Жунгли — «ИСКРА» (кеч соат 5 гача).

Апрель саёҳати — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Йўллар-сўқмоқлар — «ИСКРА» (кеч соат 5 дан).

ЁЗГИ БИНОДА:

(Сеанслар кеч соат 8 ярим ва 10 яримда):

Йўллар-сўқмоқлар — «УДАРНИК».

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ 15-БИЛИМ ЮРТИга

секретарь-машинистка

К Е Р А К

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Бўка район, Пискент посёлкаси.

Чилонзор массив, 78-уй, 33-квартирада турувчи **Санжар Жалолович Зиёхоновнинг** Южная кўчаси, 5-уйда турувчи Паниса Зиёхоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Инженер кўчаси, 5-уйда турувчи **Алексей Петрович Шоминнинг** Чилонзор массив, 8-б сектор, 24-уй, 20-квартирада турувчи Галина Григорьевна Фетисовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

ИНДЕКС 64695.

Р. 06605 Нашр. № 1747.